

5/2019

Momentti

Sisältö

LAINSÄÄDÄNTÖKATSAUS • Vahvistetut lait 2 • Hallituksen esitykset 2 • Valtioneuvoston asetukset 3
• **OIKEUSTAPAUKSET** • Korkein oikeus 3 • Korkein hallinto-oikeus 5 • KKO:n valitusluvut 14

Tämän liitteen on toimittanut Alma Talentin Suomen Laki -toimitus. Momenttiin on koottu yhteenveto tärkeimmistä lainsäädäntötoimista ja oikeustapauksista.

► VAHVISTETUT LAIT

● Laki julkisen hallinnon tiedonhallinnasta ja eräät siihen liittyvät lait (906–944/2019)

HE 284/2019
PeVL 73/2019
HaVM 38/2019

Lait tulevat voimaan 1.1.2020.

Laki julkisen hallinnon tiedonhallinnasta koskee laajasti viranomaistoiminnassa tapahtuvaa tiedonhallintaa. Lailla varmistetaan viranomaisten tietoaineistojen yhdenmukainen hallinta ja tietoturvallinen käsittely julkisuusperiaatteen toteuttamiseksi.

Ehdotetun lain sääntely korvaa ja uudistaa voimassa olevan julkisen hallinnon tietohallinnon ohjauksesta annetun lain säännökset. Tämä laki ehdotettaisiin kumottavaksi. Lisäksi laki korvaa viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain hyvää tiedonhallintatapaa koskevat säännökset. Samalla on kumottu ja muutettu eräitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain, sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnasta annetun lain sekä eräiden muiden lakien säännöksiä.

● Potilasvakuutuslaki, laki potilasvakuutuskeskuksesta ja eräät niihin liittyvät lait (947–958/2019)

HE 298/2018
PeVL 70/2018
StVM 38/2018

Lait tulevat voimaan 1.1.2020 ja 1.1.2021.

Säädetään potilasvakuutuslaki, jolla korvataan nykyinen potilasvahinkolaki. Lailla uudistetaan nykyisen potilasvakuutusta koskevan lainsäädännön rakenne kokonaisuudessaan. Tavoitteena on lisäksi poistaa eräitä lainsäädännössä ilmenneitä puutteita. Esitys ei sisällä potilasvakuutuksen perus-

rakenteeseen, kuten soveltamisalaan, vakuuttamisvelvollisuuden tai toimenpanoon, liittyviä merkittäviä muutoksia.

Säädetään laki Potilasvakuutuskeskuksesta. Laissa säädetään vakuutusyhtiöiden velvollisuudesta kuulua keskuksen, keskuksen toiminnan rahoittamisesta ja hallinnosta. Potilasvakuutuslain ja vakuutusopimuslain keskinäistä soveltamisalaa selkeytettäisiin. Lisäksi muutetaan liikennevakuutuslakia, työntekijän eläkelakia, yrittäjän eläkelakia, merimieseläkelakia, maatalousyrittäjien eläkelakia, julkisten alojen eläkelakia sekä vakuutusyhtiölakia.

► HALLITUKSEN ESITYKSET

● Hallituksen esitys (HE 18/2019) eduskunnalle laiksi henkilötietojen käsittelystä maahanmuuttohallinnossa ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki henkilötietojen käsittelystä maahanmuuttohallinnossa. Lakia sovellettaisiin henkilötietojen käsittelyyn maahanmuuton hallinnonalalla. Laki korvaisi ulkomaalaisrekisteristä annetun lain, joka ehdotetaan kumottavaksi. Ehdotettavaan lakiin keskitettäisiin henkilötietojen käsittelyä koskeva sääntely maahanmuuton hallinnon alan muista laeista. Esitykseen liittyvät ehdotukset laeiksi kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta ja ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta annetun lain, säilöön otettujen ulkomaalaisten kohtelusta ja säilöönottoyksiköstä annetun lain, kotoutumisen edistämisestä annetun lain, kansalaisuuslain, ulkomaalaislain, Maahanmuuttovirastosta annetun lain, viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain, turvallisuus selvityslain ja Harmaan talouden selvitysyksi-

köstä annetun lain muuttamisesta. Lisäksi esitykseen liittyy seitsemän lakiehdotusta, joihin on tehty vähäisiä teknisiä muutoksia. Ehdotetut lait ovat tarkoitettuja tulemaan voimaan mahdollisimman pian. Laki Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain muuttamisesta on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä kesäkuuta 2020.

Esityksellä toteutettaisiin henkilötietojen käsittelyä maahanmuuttohallinnossa koskevan sääntelyn keskittäminen nykyaikaisen henkilötietolain vaatimukset täyttävään lakiin, joka täydentää Euroopan unionin tietosuoja-asetusta, tietosuojalakia ja henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa ja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä annettua lakia.

● Hallituksen esitys (HE 19/2019) kirkkolaiksi

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi Suomen evankelis-luterilaiselle kirkolle uusi kirkkolaki, joka korvaisi voimassa olevan kirkkolain. Esitys on kirkkoa koskevan lainsäädännön kokonaiskodifointi, jonka tavoitteena on rakenteellisesti johdonmukaisempi ja selkeämpi kirkkolaki. Esitykseen ei sisälly kirkon ja valtion välisiä suhteita koskevia muutoksia ja muutenkin esitys on pääasiassa lainsäädäntötekninen. Esitykseen sisältyy kuitenkin myös joitakin sisällöllisiä muutoksia. Seurakuntajaon muutosta koskevia säännöksiä tarkistettaisiin. Kirkkolakiin otettaisiin säännökset seurakuntajaon muuttamisen edellytyksistä ja seurakunnan osa-alueen hallinnon järjestämisestä. Lakiin otettaisiin myös seurakunnan jäsenen vaikutusmahdollisuuksia koskeva säännös, jota tuettaisiin säätämällä viestinnästä ja tietojenantovelvollisuudesta. Kirkon hallintoa kevennettäisiin luopumalla alistusmenettelystä muun muassa kiinteistöjen luovuttamisesta, seurakunnan hautausmaakaavaa, hautausmaan käyttösuunnitelmaa ja jumalanpal-

veluksen alkamisaikaa koskevien päätösten osalta. Sähköiset kokoukset ja sähköinen päätöksentekomenettely mahdollistettaisiin. Kirkollisesta arkistotoimesta säädettäisiin nykyistä kattavammin.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2020.

● **Hallituksen esitys (HE 21/2019) eduskunnalle laeiksi kevytautoja koskevien lakien voimaantulosäännösten muuttamisesta ja tieliikennelain muuttamisesta annetun lain kumoamisesta**

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi kevytautoja koskevien lakien voimaantulosäännöksiä siten, että lait tulisivat voimaan 1 päivänä marraskuuta 2020. Vahvistettujen lakien voimaantulosäännösten mukaan lait tulisivat voimaan 1 päivänä marraskuuta 2019. Voimaantulon siirtämisen tavoitteena on selvittää, olisiko kevytautoja koskevia lakeja mahdollista muuttaa sellaiseksi, että ne olisivat Euroopan unionin lainsäädännön ja erityisesti ajokorttidirektiivin mukaisia. On kuitenkin mahdollista, että vaikka voimaantuloa siirrettäisiin ehdotetun mukaisesti vuodella, voi lopputuloksena olla lakien kumoamisen esittäminen, jos komissiota tyydyttävää ajokorttidirektiivin mukaista ratkaisua ei löydy.

Kevytautolakien voimaantulon siirtämisellä on arvioitu olevan vaikutuksia muun muassa kevytautoksi muutettavaksi tarkoitettun henkilöauton jo ennen lakien voimaantuloa hankkineisiin yksityishenkilöihin, yrityksiin, jotka ovat markkinoineet tai valmistautuneet markkinoimaan kevytautoja tai niihin liittyviä tuotteita ja palveluja sekä viranomaisiin, jotka ovat valmistautuneet kevytautojen käyttöönottoon.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä marraskuuta 2019.

➔ **VALTIONEUVOSTON ASETUKSET**

● **Valtioneuvoston asetus työnantajan ja henkilöstön välisestä yhteistoiminnasta kunnissa annetussa laissa sääde-**

tyn hyvityksen enimmäismäärän tarkistamisesta (981/2019)

Asetus tuli voimaan 11.9.2019.

Asetuksessa tarkistetaan työnantajan ja henkilöstön välisestä yhteistoiminnasta kunnissa annetun lain 21 §:ssä säädetyn hyvityksen enimmäismäärä. Hyvityksen määräksi ehdotetaan vahvistettavan 35590 euroa.

● **Valtioneuvoston asetus radioaajuksien käytöstä ja taajuussuunnitelmasta annetun asetuksen liitteen muuttamisesta (983/2019)**

Asetus tuli voimaan 11.9.2019.

Valtioneuvoston asetuksen radioaajuksien käytöstä ja taajuussuunnitelmasta annetun asetuksen (1203/2018) valmistelussa tapahtui tekninen virhe, jolloin asetuksen 1203/2018 liite muutettiin epähuomiossa muotoon, jossa se on ollut ennen asetuksessa 917/2018 tehtyjä täsmennyksiä. Asetuksen liite ehdotetaan korjattavaksi vastaamaan aikaisempaa asetusmuutoksen 917/2018 mukaista liitettä. Asetusluonnos on tarkastettu oikeusministeriön laintarkastusyksikössä.

● **Valtioneuvoston asetus vastavuoroisista puolustushankinnoista Amerikan Yhdysvaltojen kanssa tehdystä sopimuksesta 993/2019**

Asetus tulee voimaan 3.10.2019.

Asetuksella saatetaan voimaan vastavuoroisista puolustushankinnoista Suomen ja Amerikan Yhdysvaltojen välillä tehty sopimus ja laki mainitun sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta. Sopimus tulee voimaan 3. päivänä lokakuuta 2019.

➔ **KORKEIN OIKEUS**

KKO:2019:71

Oikeudenkäyntimenettely – Rikosasia – Kirjallinen menettely

Käräjäoikeus hylkäsi syytteen kirjallisessa menettelyssä viittaamalla vastaajan esitutkintakertomuk-

seen, johon asianosaiset eivät olleet vedonneet. Syyttäjän valituksen johdosta hovioikeus totei, että asian käsittelylle kirjallisessa menettelyssä ei ollut ollut edellytyksiä eikä käräjäoikeus olisi saanut ottaa oikeudenkäyntiaineistona huomioon esitutkintakertomusta. Hovioikeus katsoi kuitenkin, että asiassa ei ollut tapahtunut sellaista oikeudenkäyntivirhettä, jonka takia asia pitäisi palauttaa käräjäoikeuteen.

Korkein oikeus katsoi, että käräjäoikeus ei olisi saanut käyttää tuomion perusteena vastaajan esitutkintakertomusta eikä asian käsitteilyyn kirjallisessa menettelyssä ollut ollut edellytyksiä. Asia palautettiin käräjäoikeuteen.

ROL 5a luku 1 § 1 mom 5 kohta
ROL 5a luku 7 §

KKO:2019:72

Syyte – Syytteen tarkistaminen Menettämisseuraamus – Hyödyn menettäminen

Käräjäoikeus oli lukenut A:n syyksi 1.1.2009–5.12.2012 tehdyn törkeän varkauden. Hovioikeudessa syyttäjä vaati rangaistuksen korottamista ja A syytteen sekä siihen perustuvien vaatimusten hylkäämistä. Hovioikeuden pääkäsitteilyssä vastaanotetun todistelun jälkeen syyttäjä tarkisti syytettä ilmoittaen tekoajaksi 1.1.2000–5.12.2012. Korkein oikeus katsoi, että syyttäjällä oli ollut oikeus tarkistaa syytettä tällä tavalla. (Ään.)

A:n oli katsottu anastaneen työnantajaltaan muun muassa tuotantoon kelpaamattomia osia, joista hän oli valmistanut rannetietokoneita. Korkein oikeus katsoi, että rannetietokoneista saadut myyntihinnat olivat rikoshyötyä myös sillä osin kuin ne olivat perustuneet A:n työpanokseen.

ROL 5 luku 17 §
RL 2 luku 16 § 1 mom (143/1932)
RL 10 luku 2 § (875/2001)

KKO:2019:73

Oikeudenkäyntimenettely – Jatkokäsittelylupa – Muutosperuste – Rakennusurakka – Yleiset sopimusehdot

Rakennusurakan tilaaja oli käräjäoikeudessa vaatinut urakoitsijan vahingonkorvauskanteen hylkäämistä sillä perusteella, että urakoit-

sija oli menettänyt puhevaltansa, koska kanteessa tarkoitettu vaatimus oli esitetty vasta rakennusurakan yleisissä sopimusehdoissa tarkoitettuna taloudellisen loppuselvitystilaisuuden jälkeen. Asianosaiset olivat erimielisiä siitä, oliko taloudellinen loppuselvitys päätynyt 12.9.2013 vai oliko loppuselvitystä jatkettu sen jälkeen järjestetyissä kokouksissa. Käräjäoikeus katsoi näytetyksi, että taloudellista loppuselvitystä oli jatkettu kahdessa myöhemmässä kokouksessa. Käräjäoikeuden mukaan urakoitsijan vaatimus oli siksi esitetty ajoissa. Kanne hyväksyttiin.

Tilaaaja valitti hovioikeuteen. Valituksen mukaan 12.9.2013 pidetyn tilaisuuden pöytäkirjasta ja urakoitsijan edustajan käräjäoikeudessa kertomasta ilmeni, että loppuselvitystilaisuus oli pidetty 12.9.2013 eikä sen jatkamisesta myöhemmin ollut sovittu. Hovioikeus ei myöntänyt jatkokäsittelylupaa.

Korkeimman oikeuden ratkaisusta ilmenevillä perusteilla katsottiin, että tilaaajan valituksen johdosta hovioikeudessa ei ollut ollut kysymys yksinomaan näytön uudelleen arvioimisesta ja ettei hovioikeus ollut voinut käräjäoikeuden tuomion ja valituksen perusteella pitää selvänä, että käräjäoikeuden ratkaisu loppuselvityksen jatkumisesta 12.9.2013 jälkeen oli oikea. Hovioikeuden olisi siksi tullut myöntää jatkokäsittelylupa muutospäätöksellä. (Ään.)

KKO:2019:74

Liikennerikos – Liikenneturvallisuuden vaarantaminen – Törkeä liikenneturvallisuuden vaarantaminen

A oli kuljettanut autoa siten, että hän oli kaupunkialueella sijaitsevista suurissa ja vilkkaasti liikennöidyissä risteyksissä kääntynyt yöaikaan kahdesti kulkusuunnassaan oikealle liikennevalo-opastimen näyttävässä punaista valoa. Korkeimman oikeuden ratkaisusta ilmenevillä perusteilla katsottiin, että A:n teko oli ollut omiaan aiheuttamaan vakavaa vaaraa toisen hengelle tai terveydelle, ja A oli siten syyllistynyt törkeään liikenneturvallisuuden vaarantamiseen.

RL 23 luku 2 §

KKO:2019:75

Yleisvaarallinen rikos – Tuhotyö – Törkeä tuhotyö

A oli yöllä tunkeutunut rivitalo-huoneistoon ja sytyttänyt asunnossa tulipalon. Yhdeksän asuinhuoneiston rivitalorakennus oli tuhoutunut palossa täysin. Rivitalossa oli ollut viisi asukasta palon syttymisen aikaan, ja kaksi asukasta oli mennyt asuntoonsa heti syttymisen jälkeen. Korkein oikeus katsoi, että A ei ollut aiheuttanut vakavaa hengen tai terveyden vaaraa suurelle ihmismäärälle eikä tuhotyötä siten ollut pidettävä törkeänä. A:n syyksi luettiin tuhotyö. Ks. KKO:2014:11

RL 34 luku 1 §
RL 34 luku 3 §

KKO:2019:76

Oikeustoimi – Oikeustoimen pätemättömyys – Työsopimus – Työsopimuksen päättäminen

Työnantaja ja työntekijä olivat tehneet työnantajan aloitteesta sopimuksen, jonka mukaan työntekijä oli irtisanonut työsopimuksen ja jossa oli sovittu työsuhteen päättämiseen liittyvistä seikoista. Työntekijä oli allekirjoittanut sopimuksen noin kaksi tuntia kestäneen neuvottelutilaisuuden lopuksi. Työntekijälle ei ollut ennalta ilmoitettu, että tapaamisessa oli tarkoitus käsitellä hänen työsuhteensa päättämistä. Kun työntekijälle ei ollut varattu riittävää harjonta-aikaa eikä mahdollisuutta hankkia asiantuntevaa apua ennen sopimukseen sitoutumista, Korkein oikeus katsoi, että sopimus oli tehty sellaisissa olosuhteissa, että niistä tietoisesti olisi kunnian vastaista ja arvotonta vedota sopimukseen.

OikTL 33 §

KKO:2019:77

Oikeudenkäyntimenettely – Jatkokäsittelylupa – Muutospäätös – Ennakkoratkaisuperuste – Työsopimus – Työsopimuksen päättäminen – Työsopimuksen irtisanominen

Työntekijä vaati kanteessaan korvausta työsopimuksen perusteettomasta päättämisestä. Kanteen mukaan työsopimusta ei ollut irtisanottu kohtuullisen ajan kuluessa

siitä, kun työnantaja oli 13.5.2015 saanut tiedon työntekijän henkilöön liittyvästä irtisanomisen perusteesta. Työsopimus oli irtisanottu 2.9.2015 sen jälkeen, kun oli ilmennyt, ettei työntekijälle varattua tilaisuutta tulla kuulluksi saataisi työntekijän sairauden vuoksi toimitettua. Käräjäoikeus hylkäsi kanteen. Hovioikeus ei myöntänyt jatkokäsittelylupaa.

Korkeimman oikeuden päätöksestä ilmenevillä perusteilla katsottiin, että hovioikeuden olisi tullut myöntää työntekijälle jatkokäsittelylupa muutos- ja ennakkoratkaisuperusteella.

OK 25 a luku 11 § 1 mom 1 ja 3 kohta

KKO:2019:78

Todistelu – Näytön arviointi – Seksuaalirikos – Raiskaus

A oli syytteen teonkuvauksen mukaan ollut sukupuoliyhteydessä B:n kanssa käyttämällä hyväkseen B:n humalatilasta johtunutta tiedottomuutta tai muuta avutonta tilaa, jonka takia B oli ollut kykenemätön puolustamaan itseään tai muodostamaan tai ilmaisemaan tahtoaan. Syyttäjät ja B vaativat A:lle rangaistusta raiskauksesta.

Kysymys näytön arvioinnista ja siitä, oliko B tapahtuma-aikana ollut rikoslain 20 luvun 1 §:n 2 momentin tarkoittamassa tiedottomassa tai muussa avuttomassa tilassa.

KKO:2019:79

Oikeudenkäyntimenettely – Jatkokäsittelylupa – Painava syy

Käräjäoikeus oli tuominnut tekoai- kanaan 15-vuotiaan A:n, jota ei ollut aikaisemmin tuomittu rikoksesta, tämän kiistämästä varkaudesta nuorena henkilönä 60 päivän ehdolliseen vankeusrangaistukseen ja suorittamaan asianomistajille ja vakuutusyhtiölle vahingonkorvauksena yli 5 000 euroa. Hovioikeus ei myöntänyt A:lle jatkokäsittelylupaa.

Korkein oikeus katsoi ratkaisusta tarkemmin ilmenevillä perusteilla, että hovioikeuden olisi tullut myöntää jatkokäsittelylupa muun painavan syyn perusteella, koska asialla oli A:lle tavanomaista suurempi merkitys.

KKO:2019:80

Ylimääräinen muutoksenhaku – Kantelu – Esteellisyys – Esittelijä

Korkein oikeus oli päätöksellään hylännyt markkinaoikeuden väli-tuomiota koskevan valituslupaha-kemuksen. Valituslupa-asian oli esitellyt määräaikainen oikeussih-teeri, jolla oli vakinainen tuoma-rinvirka markkinaoikeudessa. Kantelussa vaadittiin päätöksen poistamista, koska esittelijä oli vir-kansa vuoksi ollut esteellinen. Kor-kein oikeus katsoi, ettei esittelijän tuomarinvirka markkinaoikeudes-sa antanut perusteltua aihetta epäillä hänen puolueettomuut-taan. Kantelu hylättiin.

OK 13 luku 7 § 3 mom

KKO:2019:81

Sananvapaus – Sananvapauden käyttäminen joukkoviestinnässä – Verkkoviestin jakelun kes-keyttäminen – Verkkoviestin hävittämismääräys

Verkkojulkaisussa oli julkaistu verkkoviestejä ja niiden komment-teja, joissa oli esitetty muun ohella A:n koko nimi ja valokuva ja joissa häneen oli viitattu "nettivasikka-na" ja "pedofiilien suojelijana". Viesteissä oli vihjattu, että A oli it-sekin pedofiili.

Korkein oikeus katsoi, että verk-koviestien sisällön perusteella oli ilmeistä, että niiden pitäminen yleisön saatavilla oli yksityiselä-mää loukkaavaa tiedon levittämistä koskevan säännöksen perusteel-la rangaistavaa. Verkkoviestien ja-kelu määrättiin keskeytettäväksi.

L sananvapauden käyttämisestä joukkoviestinnässä 18 §

KKO:2019:82

Tapaturmakorvaus – Syy-yhteys

Korkeimman oikeuden ratkaisusta ilmi käyvin perustein A:n vasem-man alaraajan diagnostiset kriteerit täyttävän CRPS I -kipuoireyhty-män katsottiin olevan todennäköis-sessä syy-yhteydessä hänelle 28.10.1991 sattuneeseen työtapa-turmaan ja sen johdosta annettuun hoitoon. Ks. KKO 2010:65, KKO:2012:97, KKO 2014:15

KKO:2019:83

Yksityishenkilön velkajärjestely – Velkajärjestelyn este

B:llä oli velkajärjestelyyn hakeutu-neelta entiseltä puolisoltaan A:lta lähes 40000 euron suuruinen reg-ressisaatava, joka oli syntynyt, kun B:n omistama kiinteistö oli myyty ja kauppahinnalla oli lyhennetty puo-lisoiden yhteistä velkaa, jonka va-kuutena kiinteistö oli ollut. Kor-keimman oikeuden päätöksestä tar-keemmin ilmeinen tavoin katsot-tiin, ettei kyseinen velka ollut yksi-tyishenkilön velkajärjestelystä annetun lain 10 §:n 11 kohdassa tarkoitettu vahingonkorvaukseen ja kauppahinnan palauttamiseen rinnastuva "muu vastaava velka". Korkein oikeus katsoi, ettei A:n vel-kajärjestelylle ollut estettä.

VJL 10 § 11 kohta

KKO:2019:84

Seksuualirikos – Raiskaus – Tör-keä raiskaus – Todistelu – Näy-tön arviointi

Kysymys näytön arvioinnista tör-keää raiskausta koskevassa asiassa. Ks. KKO:2013:96 KKO:2019:54

➔ KORKEIN HALLINTO-OIKEUS

Yleishallintoasiat

KHO:2019:107

Kunnallisvalitus – Valtuutetun esteellisyys – Vastuuvapaus – Kannatettu ehdotus vastuuva-pauden myöntämättä jättämi-sestä

Valtuusto oli 20.6.2016 äänestyksen jälkeen päättänyt myöntää vastuuvapauden niille luottamustoimi-elinten jäsenille ja tehtäväalueiden johtaville viranhaltijoille, jotka oli-ivat vastanneet kunnan hallinnosta ja taloudesta tilikaudella 1.1.–31.12.2015. Asian käsittelyn yhtey-dessä oli esitetty kannatettu ehdo-tus siitä, että vastuuvapautta ei tois-taiseksi myönnetä niille valtuute-tuille, jotka aikaisemmin kunnan-hallituksen jäsenenä erään toisen asian yhteydessä olivat äänestäneet sen puolesta, ettei kunta anna hal-linto-oikeudelle lausuntoa ja että vastuuvapautta koskeva asia ote-

taan uudelleen käsiteltäväksi sen jälkeen, kun eduskunnan oikeus-asiamies on antanut kannanottonsa sille tehtyyn kanteluun. Oikeus-kysymys korkeimmassa hallinto-oikeudessa koski sitä, olivatko kun-nanhallituksen jäsenet X ja Y, jotka olivat kuuluneet edellä mainittuun enemmistöön, olleet esteellisiä päättämään valtuustossa vastuuva-pauden myöntämisestä kunnanhal-lituksen jäsenille.

Korkein hallinto-oikeus totesi, että valituksessa mainitut valtuus-ton jäsenet olivat kuuluneet niihin jäseniin, joita vastuuvapauden myöntämättä jättämistä koskeva ehdotus oli koskenut. Pelkästään se, että mainittu kannatettu esitys oli valtuustossa tehty ja ehdotus oli suunnattu yksittäisiin henkilöihin, ei merkinnyt, että asia koski mai-nittuja henkilöitä henkilökohtai-sesti kuntalain (365/1995) 52 §:n 1 momentissa (1034/2003) tarkoi-tetulla tavalla. Esteellisyyttä kos-kevaa kysymystä oli arvioitava asian olosuhteiden ja tosiseikkojen perusteella.

Esillä olleessa asiassa kysymys vastuuvapaudesta ei ollut koskenut X:ää ja Y:tä kuntalain (365/1995) 52 §:n 1 momentissa (1034/2003) tarkoitettulla tavalla henkilökohtai-sesti. Kunnanvaltuuston päätös ei ollut syntynyt virheellisessä järjes-tyksessä. Valitus hylättiin.

Kuntalaki (365/1995) 52 § (1034/2003) 1 momentti
Ks. myös KHO 1999:36

KHO:2019:109

Julkinen hankinta – Kiinteistö-jen jätahuoltopalvelut – Tarjous-pyyntö – Hankinnan kohteen määrittäminen – Riittävät tie-dot tarjouksen laatimiseksi – Avoimuuden, tarjoajien tasapuo-lisen ja syrjimättömän kohtelun sekä suhteellisuuden periaatteet

Asiassa oli korkeimmassa hallinto-oikeudessa A Oy:n valituksen joh-dosta kysymys siitä, oliko B Oy menetellyt hallinnoimiensa ja sen kanssa yhteistyötä tekevien kiin-teistöjen jätahuoltopalveluiden kil-pailuttamisessa tarjouspyynnön laatimisen ja hankinnan kohteen määrittämisen osalta julkisia hankintoja koskevien oikeusohjei-den vastaisesti.

B Oy:n toteuttama tarjouskilpai-lu oli käsitännyt yhteensä yli sata eri kohdetta, joiden jätahuoltopal-

veluista hankinnassa oli ollut kysymys. Tarjouskilpailu oli koskenut tavanomaisten asunto-osa-kehittäjien lisäksi muun ohella liikehuoneistoja, kouluja, asuntoiloita, päiväkoteja, vanhustentaloja, uimahallia, terveysasemaa ja poliisitaloa.

Korkein hallinto-oikeus katsoi päätöksestään tarkemmin ilmenevin perustein, että B Oy ei ollut avoimuusperiaatteen edellyttämällä tavalla antanut tarjouspyyntöasiakirjoissaan jätehuoltopalveluhankinnan kohteina olevista kiinteistöistä tarjoajille riittäviä tietoja yhteismitallisten ja vertailukelpoisten tarjousten tekemistä varten. Tarjoajat eivät tästä syystä olleet olleet tarjouksia laatissaan tasavertaisessa asemassa. B Oy:n toteuttama hankintamenettely oli ollut omiaan suosimaan niitä tarjoajia, joilla oli hankinnan aiempina toimittajina ollut jo entuudestaan tietoa kilpailutuksen kohteina olevista kiinteistöistä ja niiden jätehuoltopalveluista, sellaisiin tarjoajiin nähden, jotka joutuivat tekemään tarjouksensa tarjouspyyntöasiakirjojen puutteellisten tietojen perusteella.

Tarjouspyynnössä tarjoajille asetettu velvollisuus tutustua omatoimisesti kohteisiin ennen tarjouksen jättämistä tai tarjouspyynnössä tarjoajille annettu mahdollisuus kysyä lisätietoja ei ollut vapauttanut B Oy:tä velvollisuudesta määrittellä hankinnan kohdetta tarjouspyyntöasiakirjoissa riittävän tarkasti. Suhteellisuusperiaatteen mukaista ei ollut edellyttää, että tarjoaja tutustuu kysymyksessä olevassa jätehuoltopalveluhankinnassa yli sataan kohteeseen saadakseen tarpeelliset tiedot tarjouksen antamista varten.

Korkein hallinto-oikeus kumosi markkinaoikeuden päätöksen ja B Oy:n hankintapäätöksen sekä kielsi hankintapäätöksen täytäntöönpanon. Koska jo hankintamenettelyä koskeva tarjouspyyntö oli ollut hankintasäännösten vastainen, hankintayksikön virheellinen menettely voitiin korjata vain siten, että hankinnasta järjestetään kokonaan uusi tarjouskilpailu.

Laki julkisista hankinnoista (348/2007) 1 §, 2 § 1 momentti, 40 § 1 momentti, 41 § 1 momentti 1 kohta ja 2 momentti sekä 94 § 1 momentti Ks. myös KHO 2019:84, KHO 2018:128 ja KHO 2016:182

KHO:2019:110

Työntekijän eläkelaki – Päätöksen perusteleva – Ministeriön päätös – Vakuustointi

Sosiaali- ja terveysministeriö oli hylännyt työeläkevakuutusyhtiön hakemuksen työntekijän eläkelain mukaisen vahvistuksen saamiseen asiakashyvityksiä koskeviin eläkevakuutuksen erityisperusteisiin. Ministeriön päätöksen perusteluiden mukaan hakemuksen mukainen muutos ei vastannut riittävässä määrin ministeriön tulkintaa työntekijän eläkelain asettamista vaatimuksista ylijäämän jakoperusteelle. Päätöksessä ei ollut selvitetty tarkemmin ministeriön tulkinnan sisältöä tai sitä, miltä osin yhtiön hakema muutos ei tätä tulkintaa vastannut.

Korkein hallinto-oikeus totesi, että perustelujen riittävyttä oli harkittava siitä näkökulmasta, voitiinko yhtiön oikeus saada perusteltu päätös ja hakea siihen muutosta tehokkaasti turvata. Asiassa ei ollut hallinto-oikeuskäsittelyn jälkeenkään selvästi ja riittävästi ilmennyt, millä tavoin vakuutusyhtiön hakema laskuperusteiden muutos ministeriön käsityksen mukaan vaikeutti työntekijän eläkelain toimeenpanoa tai eläkelaitosten yhteisten asioiden hoitoa eli miksi työntekijän eläkelaisa asetetut vaatimukset eivät täytyneet. Virhe oli olennainen. Hallinto-oikeuden ja ministeriön päätökset kumottiin ja asia palautettiin ministeriölle uudelleen käsiteltäväksi.

Suomen perustuslaki 2 § 3 momentti ja 21 §
Hallintolaki 44 § 1 momentti 3 kohta ja 45 § 1 momentti

KHO:2019:112

Ulkomaalaisasia – Perheenyhdistäminen – Toimeentuloedellytys – Toimeentuloedellytyksen määrittäminen – Eri perusteilla haetut perheenjäsenten oleskelulupahakemukset – Yhteisessä taloudessa asuva perhe

Asiassa oli kysymys ulkomaalaislain 39 §:n mukaisen toimeentuloedellytyksen täyttymisen arvioinnista, kun alaikäiselle lapselle oli haettu oleskelulupaa, jonka perusteena oli perheside Suomessa mää-

raaikaisella oleskeluluvalla oleskelevaan perheenkokoajana olevaan äitiin.

Perheenkokoajana olevalla äidillä ja hänen aviomiehellään oli hakijan lisäksi kaksi yhteistä alaikäistä lasta. Hakijan isä ja sisarukset asuivat yhdessä hakijan ja perheenkokoajan kanssa. Perheen äidillä oli työnteon perusteella oleskelulupa Suomeen. Hakijan isällä ja sisaruksilla ei ollut oleskelulupaa Suomeen eivätkä he olleet samaan aikaan hakijan kanssa hakenneet oleskelulupaa perheenkokoajaan olevan perhesiteen perusteella, vaan he olivat hakenneet kansainvälistä suojelua ja hakijan isä oli hakenut myös opiskelijan oleskelulupaa.

Maahanmuuttovirasto oli arvioinut toimeentuloedellytyksen täyttymistä samaan talouteen kuuluvan hakijan perheen eli kahden aikuisen ja kolmen lapsen perusteella. Oleskelulupaa ei ollut myönnetty, koska koko perhettä koskeva toimeentuloedellytys ei ollut täyttynyt. Valittajana ollut perheenkokoaja oli katsonut, että toimeentuloedellytyksen täyttymistä olisi tullut arvioida vain perheenkokoajan ja hakijana olevan lapsen osalta. Hallinto-oikeus oli hylännyt perheenkokoajan valituksen.

Korkein hallinto-oikeus totesi, että perheen tarkoituksena oli viettää yhdessä Suomessa perhe-elämää ja myös hakijan isä ja sisarukset olivat hakenneet oleskelulupaa Suomeen. Kun tämän seikan lisäksi otettiin huomioon, että molemmat vanhemmat olivat lastensa huoltajia ja heillä on Suomen lain mukaan kaikkia lapsiaan koskeva elatusvelvollisuus ja että puolisoilla on myös toisiaan kohtaan avioliittolain mukainen elatusvelvollisuus, toimeentuloedellytys oli tullut määrittää yhteisessä taloudessa asuvan koko perheen osalta siitä huolimatta, että perheenyhdistämistä koskevassa hakemuksessa hakijana oli ainoastaan yksi perheen lapsista.

Korkein hallinto-oikeus katsoi, että Maahanmuuttovirasto oli voinut toimeentuloedellytyksen täyttymistä arvioidessaan ottaa huomioon hakijan ja perheenkokoajan lisäksi myös yhteisessä taloudessa asuvaan perheeseen kuuluvan isän ja kaksi hakijan alaikäistä sisarusta, vaikka heille ei ollutkaan haettu

perhesideperusteista oleskelulupaa suhteessa perheenkokoajan. Hallinto-oikeuden päätöstä koskeva valitus hylättiin.

Ulkomaalaislaki 37 § 1 momentti, 39 § 1 ja 2 momentti, 47 § 3 momentti
 Avioliittolaki 46 § 1 momentti
 Laki lapsen elatuksesta 2 § 1 momentti

KHO:2019:114

Lastensuojelu – Sijaishuoltopaikan muuttaminen – Lapsen kuuleminen – Asiaan osallisten kuuleminen – Kuulematta jättäminen – Sovellettava laki – Menettelyvirhe

Lastensuojeluviranomainen oli päättänyt yli kahdeksan vuotta aiemmin huostaan otetun lapsen sijaishuoltopaikan muuttamisesta lyhyen ajan sisällä kaksi kertaa varaamatta lapselle tai muille asiaan osallisille tilaisuutta tulla kuulluiksi ennen päätösten tekemistä. Lastensuojeluviranomainen oli lastensuojelulain 42 §:n 3 momentin 3 kohtaan viitaten perustellut kuulematta jättämisillä sillä, että kuulemisista olisi saattanut aiheutua vakavaa vaaraa lapsen kehitykselle tai turvallisuudelle ja kuulematta jättämisistä oli pidettävä lapsen edun toteutumisen kannalta välttämättömänä.

Asiassa oli ensimmäiseksi ratkaistavana kysymys siitä, oliko lastensuojeluviranomainen voinut tehdä sijaishuoltopaikan muuttamista koskevat päätökset lasta ja muita asiaan osallisia kuulematta. Tähän liittyi myös kysymys lastensuojelulain 42 §:n 3 momentin ja hallintolain 34 §:n 2 momentin kuulematta jättämistä koskevien säännösten välisestä suhteesta.

Korkein hallinto-oikeus katsoi, että lapsen kuulematta jättämisen perusteita voidaan arvioida ottaen huomioon myös, mitä on säädetty lastensuojelulain 42 §:n 3 momentissa. Asiassa ei ollut esitetty perusteita jättää kuulematta 12 vuotta täyttäneitä lasta eikä muita asiaan osallisia ennen sijaishuoltopaikan muuttamista.

Hallinto-oikeuden päätös sekä viranhaltijan tekemät päätökset sijaishuoltopaikan muuttamisesta kumottiin kuulemisvirheen vuoksi ja asia palautettiin viranomaiselle uudelleen käsiteltäväksi. Tähän nähden asiassa ei lausuttu siitä,

oliko sijaishuoltopaikan muuttamiselle ollut lastensuojelulaissa säädetty edellytykset.

Suomen perustuslaki 21 § 2 momentti
 Hallintolaki 34 §
 Lastensuojelulaki 20 § 2 momentti ja 42 §

KHO:2019:115

Ammattikorkeakoulu – Korkeakoulututkinnon myöntämistä koskeva päätös – Suoritusvilppi – Purkuhakemus uuden selvityksen perusteella – Purkuhakemuksen hylkääminen

Ammattikorkeakoulun myönnettyä A:lle insinöörin (ylempi AMK) -tutkinnon hänen oli opinnäytetyön uudelleentarkastuksessa todettu syyllistyneen suoritusvilppiin, joka oli ilmennyt plagiointina. A:n opinnäytetyö oli uudelleentarkastuksen yhteydessä päätetty hylätä.

Ammattikorkeakoulu haki uuden selvityksen perusteella sen päätöksen purkamista, jolla A:lle oli myönnetty tutkintotodistus. Hakemuksessa vedottiin muun ohella korkeimman hallinto-oikeuden vuosikirjaratkaisuun KHO 2016:68, jolla korkein hallinto-oikeus oli hallintolainkäyttölain 63 §:n 1 momentin 3 kohdan nojalla purkanut yliopiston dekaanin päätöksen tutkintotodistuksen antamisesta opiskelijalle maisterin tutkinnon suorittamisesta.

Korkein hallinto-oikeus totesi, että asia poikkesi merkittävällä tavalla mainitussa vuosikirjaratkaisussa esillä olleesta tilanteesta. Asiassa oli nyt kysymys ylempään ammattikorkeakoulututkinnon myöntämisen jälkeen esille nousseista puutteista tutkintoon sisältyvässä opinnäytetyössä. Opinnäytetyötä oli jo alkuperäisessä arvostelussa pidetty laadultaan vaatimattomana, ja keskeiset sittemmin plagiointina pidetyistä puutteista olisi hyvinkin saatettu havaita ennen tutkintotodistuksen antamista jo automaattisen plagiointitarkastusohjelman raportinkin perusteella. Tutkintotodistuksen antamisen jälkeen havaittuja puutteita opinnäytetyössä voitiin sinänsä osin pitää merkittävänä. Kysymys ei kuitenkaan ollut sellaisesta poikkeuksellisen vakavasta ja suunnitelmallisesta plagioinnista, vakavasta tutkimusvilpistä ja sepittämisestä kuin vuosikirjaratkaisun KHO

2016:68 tilanteessa. Esillä olevan opinnäytetyön yhteydet myös siihen luottamukseen, jota yliopiston ja korkeakoulujen varsinaisen tutkimustoiminnan voitiin edellyttää nauttivan, olivat vähäisiä. Korkein hallinto-oikeus hylkäsi ammattikorkeakoulun tekemän purkuhakemuksen.

Hallintolainkäyttölaki 63 § 1 ja 2 momentti
 Ammattikorkeakoululaki 21 § 1 momentti
 Valtioneuvoston asetus ammattikorkeakouluista 2 §, 3 § 3 momentti ja 10 § 1 momentti
 Hallintolaki 6 §
 Ks. ja vrt. KHO 2016:68
 Äänestys 4-1

KHO:2019:116

Ulkomaalaisasia – Oleskelulupa – Perheenyhdistäminen – Avioliitto – Maahantuloa tai maassa oleskelua koskevien säännösten kiertäminen – Tutustuminen internet-sivustolla – Perhe-elämän viettäminen – Näyttövelvollisuus – Lumeavioliitto

Burkina Fasossa asuva nykyisin 37-vuotias oleskeluluvan hakija oli hakenut oleskelulupaa solmittuaan avioliiton perheenkokoajan, nykyisin 54-vuotiaan Suomen kansalaisen kanssa. Hakija oli tutustunut perheenkokoajaan internet-sivustolla. Hakija ja perheenkokoaja eivät olleet yli kolme vuotta kestäneen avioliittonsa aikana viettäneet tosiasiallista perhe-elämää asumalla vakituisesti yhdessä, mutta puoliset olivat olleet toisiinsa aktiivisesti yhteydessä koko avioliiton ajan nykyisin käytössä olevilla yhteydenpitovälineillä. Perheenkokoaja oli vierailut mahdollisuuksien mukaan hakijan luona, ja hakijan tarkoituksena oli tulla vierailulle perheenkokoajan luo. Perheenkokoaja oli säännöllisesti tukenut hakijaa taloudellisesti noin neljän vuoden ajan.

Asiassa oli ratkaistavana kysymys siitä, oliko asiassa perusteltua aihetta epäillä hakijan tarkoituksena olevan maahantuloa koskevien säännösten kiertäminen. Niin sanottu lumeavioliitto, jossa puolisoitten todellisena tarkoituksena ei ole yhteisen perhe-elämän viettäminen, voi olla perusteena oleskelulahakemuksen hylkäämiselle mainitulla perusteella.

Parisuhteiden syntyminen ja avioliittojen solmimisen tavat ovat muuttuneet viime vuosina. Niin kotimaassa kuin kansainvälisestikin avioliiton solmimiseen johtavia parisuhteita syntyy yhä useammin tilanteissa, joissa puoliset ovat alun perin tutustuneet toisiinsa internet-sivustojen kautta.

Aviopusolisoiden viettämän perhe-elämän arvioinnissa on otettava huomioon, että eri maissa asuvilla aviopuolisoilla ei lähtökohtaisesti ole samanlaista mahdollisuutta viettää tosiasiallista perhe-elämää kuin samassa maassa yhdessä asuvilla puolisoilla. Tämän vuoksi se, että puoliset asuvat avioliiton alkuvaiheessa toisistaan erillään eri maissa, ei vielä yksinään osoita, että heidän tarkoituksensa ei olisi alkaa viettää tosiasiallista perhe-elämää siinä vaiheessa, kun he muuttavat asumaan yhteen.

Jos oleskeluluvan hakija kykenee osoittamaan, että aviopuolisoiden tarkoituksena on alkaa viettää perhe-elämää Suomessa tai että aviopuolisot ovat jo viettäneet ja edelleen viettävät tosiasiallista perhe-elämää, avioliittoa ei ole pidettävä niin sanottuna lumeavioliittona. Näissä tapauksissa sille, onko avioliiton solmimishetkellä vallinneiden olosuhteiden perusteella vaikuttanut siltä, että avioliitto on solmittu maahantulosaännösten kiertämiseksi, ei ole enää annettava ratkaisevaa merkitystä.

Oleskeluluvan hakija ja hänen puolisonsa olivat hallinto-oikeudelle ja korkeimmalle hallinto-oikeudelle antamissaan selvityksissä osoittaneet, että heidän tarkoituksenaan oli avioliittoa solmittaessa ollut alkaa viettää perhe-elämää Suomessa. Tähän nähden hakijan oleskelulupahakemusta ei voitu hylätä ulkomaalaislain 36 §:n 2 momentin nojalla.

Hallinto-oikeuden ja Maahanmuuttoviraston päätökset kumottiin ja asia palautettiin Maahanmuuttovirastolle uudelleen käsiteltäväksi oleskeluluvan myöntämistä varten.

Äänestys 4–1.

Ulkomaalaislaki 36 § 2 momentti, 37 § 1 momentti, 50 § 1 momentti ja 66a §

Euroopan ihmisoikeussopimus 8 artikla
Ks. KHO 2016:166

KHO:2019:117

Vammaispalvelu – Henkilökohtainen apu – Henkilökohtainen avustaja – Omainen – Palvelun järjestämistapa – Ostopalvelu

A:lle oli myönnetty vammaispalvelulain nojalla henkilökohtaista apua, joka järjestettiin ostopalvelumallilla. Kuntayhtymä hylkäsi A:n pyynnön siitä, että hänen poikansa voisi toimia yhtenä avustajista.

Asiassa oli korkeimmassa hallinto-oikeudessa kysymys siitä, oliko A:lla määräysvaltaa siihen, kuka toimii työntekijänä palveluntuottajalta hankittavassa palvelussa ja voiko A:n poika toimia hänen yhtenä henkilökohtaisena avustajanaan. A esitti valituksessaan muun ohessa, että niin sanottua omaisrajausta voisi soveltaa vain työnantajamallissa.

Korkein hallinto-oikeus ei muuttanut hallinto-oikeuden päätöstä, jolla A:n valitus oli hylätty. Kuntayhtymällä oli ollut oikeus sopia palveluntuottajan kanssa ehdosta, jonka mukaan asiakkaan omaista tai läheistä ei voitu käyttää asiakkaan henkilökohtaisena avustajana ilman erityisen painavaa syytä. Asiassa ei ollut ilmennyt, että A:n aivovamma ja siihen liittyvät neuropsykologiset oireet edellyttäisivät henkilökohtaiselta avustajalta sellaista erityisosaamista, jonka vuoksi nimenomaan hänen poikansa toimiminen avustajana olisi perusteltua. Asiassa ei ollut esitetty vammaispalvelulain 8d §:n 4 momentissa tarkoitettuja erityisen painavia syitä A:n pojan toimimiselle hänen henkilökohtaisena avustajanaan.

Laki vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista 8 § 2 momentti, 8c § 3 momentti sekä 8d § 1, 2 ja 4 momentti

KHO:2019:118

Ylimääräinen muutoksenhaku – Purkuhakemus – Vakuutusosoikeuden päätös – Suullisen käsittelyn toimittamatta jättäminen – Tuomioistuimen harkinta viran puolesta – Takaisinperintäasia – Vilpillisyyden arviointi

Työttömyyskassa B oli päättänyt periä takaisin A:lta perusteettomasti maksettuja ansiopäivärahoja vajaan kahden vuoden ajalta. Työttömyysturvan muutoksenhaku-

lautakunta ja vakuutusosoikeus hylkäsivät A:n valituksen. Vakuutusosoikeuden päätöksen perustelujen mukaan työttömyyskassa B oli maksanut A:lle aiheettomasti ansiopäivärahaa, koska kassalla ei ollut ollut tietoa A:lle samalle ajalle myönnetystä tapaturmaeläkkeestä sekä osakuntoutustuesta. Vakuutusosoikeus katsoi saadun selvityksen perusteella, että A oli menettänyt vilpillisesti jättäessään ilmoittamatta kassalle saamistaan etuuksista. Vakuutusosoikeus otti asiassa huomioon myös A:n keskeiväikeän aivovamman jälkitilan. Vakuutusosoikeus ei kohtuullistanut työttömyysturvalain 11 luvun 10 §:n 1 ja 2 momentin perusteella takaisinperintää.

Purkuhakemuksessaan A katsoi, että vakuutusosoikeuden olisi tullut viran puolesta toimittaa asiassa suullinen käsittely. Vakuutusosoikeudessa A oli perustellut takaisinperinnästä luopumista muun ohella sillä perusteella, että ennen vakuutusosoikeuden ratkaisua X:n hovioikeus oli katsonut jääneen näyttämättä, että A olisi taallaan erehdyttänyt työttömyyskassaa maksamaan perusteetonta työttömyysetuutta. Vakuutusosoikeus oli ilman suullista käsittelyä päättänyt eri käsitykseen A:n vilpillisyydestä. A:lla ei ollut vakuutusosoikeudessa avustajaa.

Korkein hallinto-oikeus totesi, että Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan kansallisten tuomioistuinten erisuuntaiset ratkaisut eivät sinällään ole ihmisoikeussopimuksen vastaisia, koska kysymys on oikeusjärjestyksen väistämättä kuuluvaan piirteestä järjestelmän muodostuessa useista eri tuomioistuinten. Ihmisoikeustuomioistuin on toisaalta ottanut kantaa siihen, rikovatko erisuuntaiset ratkaisut oikeutta oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin sellaisena kuin tuota oikeutta on tulkittava sopimuksen johdannon valossa. Johdannossa tarkoitettuun oikeusvaltioperiaatteeseen (rule of law) sisältyy vaatimus oikeusvarmuudesta. Ihmisoikeustuomioistuimen tulkinnan mukaan oikeusvarmuus takaa oikeudellisten tilanteiden vakautta sekä yleisön luottamusta tuomioistuinten toimintaan.

Korkein hallinto-oikeus totesi, että takaisinperintäasiassa rikosoikeudellisella vastuulla ei ollut

sinänsä oikeudellista merkitystä. Jos etuutta oli maksettu aiheetta tai määrältään liian suurena, liikaa maksettu etuus oli perittävä takaisin, jollei takaisinperinnästä luovuttu työttömyysturvalain edellä mainittujen säännösten perusteella, joihin kuuluu muun ohella, että aiheeton maksaminen ei ollut johtunut saajan vilpillisestä menettelystä.

Kun otettiin huomioon hovioikeuden tuomion ja vakuutus- oikeuden päätöksen erilaiset loppu- tulokset arvioitaessa A:n toiminnan tahallisuutta ja se, että vakuutus- oikeus oli nimenomaisesti todennut A:n menettelleen vilpillisesti, korkein hallinto- oikeus katsoi, että vakuutus- oikeuden olisi ollut tarpeen ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytännön mukaisesti muodostaa oma käsityksensä antamalla A:lle tilaisuus suullisessa käsittelyssä selvittää tarkemmin henkilökohtaista tilannettaan esittämällä tarpeelliseksi katsomaansa todistelua sekä mahdollista muuta selvitystä. Kun otettiin huomioon asian laatu, vakuutus- oikeuden päätöksen perustelut sekä asian objektiivisesti arvioituna tärkeä merkitys A:lle, vakuutus- oikeuden olisi tullut viran puolesta toimittaa suullinen käsittely hallintolain- käyttölain 37 §:n nojalla. Korkein hallinto- oikeus purki vakuutus- oikeuden päätöksen ja palautti asian vakuutus- oikeudelle uudelleen käsiteltäväksi ja suullisen käsittelyn toimittamista varten.

Äänestys 4–1

L oikeudenkäynnistä vakuutus- oikeudessa 20 §
Hallintolainkäyttölaki 37 § 1 momentti, 38 § 1 momentti, 63 § 1 momentti 1 kohta ja 2 momentti
Työttömyysturvalaki 11 luku 10 § 1 ja 2 momentti
Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen suuren jaoston tuomiot 6.11.2018 Ramos Nunes de Carvalho e Sá v. Portugal, 20.11.2011 Nejdet Şahin ja Perihan Şahinc v. Turkki sekä 11.7.2002 Göç v. Turkki
Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomiot 7.12.2010 Andersson v. Ruotsi, 8.2.2005 Miller v. Ruotsi ja 12.11.2002 Salomonsson v. Ruotsi

KHO:2019:119

Ylimääräinen muutoksenhaku – Purku – Vakuutus- oikeuden pää-

tös – Työkyvyttömyyseläke – Suullinen käsittely – Uusi selvitys – Korkeimman hallinto- oikeuden toimivalta

Vakuutus- oikeus ei ollut A:n työkyvyttömyyseläkettä koskevaa asiaa käsitellessään toimittanut A:n vaatimaa suullista käsittelyä. A haki osin vakuutus- oikeuden päätöksen purkamista asian käsittelyssä vakuutus- oikeudessa tapahtuneen menettelyvirheen vuoksi. A haki vakuutus- oikeuden päätöksen purkamista myös sillä perusteella, että asiaan oli tullut sellaista uutta selvitystä, joka olisi olennaisesti vaikuttanut päätökseen, eikä hakijasta johtunut, että uutta selvitystä ei ollut aikanaan esitetty.

Korkein hallinto- oikeus jätti toimivaltaansa kuulumattomana tutkimatta A:n hakemuksen siltä osin kuin purkua oli haettu uuden selvityksen perusteella. Muilta osin korkein hallinto- oikeus hylkäsi A:n purkukokemuksen. Korkein hallinto- oikeus katsoi, että vakuutus- oikeus oli voinut, ottaen huomioon hallintolainkäyttölain 38 §:n 1 momentin ja ihmisoikeus- sopimuksen 6 artiklan 1 kappaleen tulkinnan, jättää suullisen käsittelyn toimittamatta. Asian käsittelyssä vakuutus- oikeudessa ei ollut tämän vuoksi tapahtunut menettelyvirhettä.

Vakuutus- oikeuslaki (132/2003) 16 § 1 ja 2 momentti sekä 19 § 1 ja 2 momentti

Laki oikeudenkäynnistä vakuutus- oikeudessa 14 § sekä 20 § 1 ja 2 momentti

Hallintolainkäyttölaki 38 §
Euroopan ihmisoikeussopimus 6 artikla 1 kappale
Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen suuren jaoston tuomio 6.11.2018 Ramos Nunes de Carvalho e Sá v. Portugal ja siinä mainittu oikeuskäytäntö suullisen käsittelyn toimittamisesta (190 ja 191 kohta)

KHO:2019:120

Hallintoriita – Valtion virkamies – Virkasuhteen vahvistaminen – Virkasuhteeseen liittyvä vaatimus lomapalkasta – Viivästys- hyvitys

A oli vaatinut Rikosseuraamus- laitoksen kumoamaan päätöksen tai toimenpiteen, jolla A:n sivutoimisen vankilalääkärin julkisoikeu-

dellista palvelussuhdetta oli ryhdytty pitämään muuna kuin virkasuhteisena 9.10.2004 lukien, ja vahvistamaan, että A oli toiminut eri vankiloiden poliklinikoilla virkasuhteessa tuosta ajankohdasta lukien. A vaati lisäksi, että Rikosseuraamuslaitoksen tuli vahvistaa A:n virkasuhteesta johtuvan vuosilomapalkan määräytyvän 1.1.2007 lukien siten, että se oli 11,5 prosenttia kunkin lomamääräytymis- vuoden aikana virassaolon ajalta maksetusta tai maksettavaksi erääntyneestä palkasta. Rikosseuraamuslaitos hylkäsi päätöksellään 18.12.2014 A:n vaatimukset.

A haki päätökseen muutosta hallinto- oikeudelta ja kirjelmäs- sään vaati toissijaisesti, että asia oli käsiteltävä hallintoriitana. Asiassa vaadittiin virkasuhteiden vahvistamista 1.3.2000 alkaen sekä virkasuhteisiin liittyviä maksamatta jääneitä vuosilomapalkkoja.

Hallinto- oikeus tutki asian hallintolainkäyttölain 69 §:ssä tarkoitettuna hallintoriita- asiana ja hylkäsi hakemuksen sillä perusteella, ettei toimivaltainen viranomainen ollut perustanut virkoja, minkä vuoksi A:n ei voitu vahvistaa toimineen virassa tai virkasuhteessa. Tämän johdosta myös virkasuhteisiin perustuvat vuosilomapalkkaa koskevat vaatimukset hylättiin. Hallinto- oikeus hylkäsi myös A:n vaatimuksen oikeudenkäynnin viivästymisen hyvittämisestä annetun lain mukaisen hyvityksen määräämisestä.

Korkein hallinto- oikeus katsoi, että oikeudellista tulkintaa A:n jo päättyneiden palvelussuhteiden laadusta ei voitu pitää vain esikysymyksenä, joka liittyi A:lle kuuluvien taloudellisten etuuksien maksamista koskevaan vaatimukseen ja sen ratkaisemiseen. Koska tätä pääkysymystä ei voitu ratkaista valtiotyönantajaa sitovalla tavalla valituksena Rikosseuraamus- laitoksen 18.12.2014 tekemästä päätöksestä, hallinto- oikeuden oli tullut käsitellä A:n tekemät vahvistusvaatimukset ja niistä seuraavat mahdolliset taloudelliset seuraamukset hallintoriita- asiana.

Korkein hallinto- oikeus vahvisti A:n valituksesta, kumoten samalla tältä osin hallinto- oikeuden päätöksen, A:n toimineen valtion virassa tai virkasuhteessa eri vankiloissa sekä eräiden sijaisuus- hoitajana päätöksestä tarkemmin

ilmi käyvinä ajanjaksoina. Korkein hallinto-oikeus palautti asian, siltä osin kuin hallinto-oikeuden päätös kumottiin, Rikosseuraamuslaitokselle uudelleen käsiteltäväksi A:n esittämien taloudellisten vaatimusten ratkaisemiseksi.

Oikeudenkäynnin viivästymisen hyvittämisestä annetun lain 5 §:n 2 momentin mukaan oikeudenkäynnin kestonä oleva aika alkaa jo oikaisuvaatimuksen tai muun vastaavan hallintomenettelyssä käsiteltävän vaatimuksen tekemisestä, jos tällainen vaatimus on lain mukaan tehtävä ennen kuin päätökseen saa hakea muutosta valittamalla. Erityisestä syystä oikeudenkäynnin kestonä huomioitava aika voi alkaa tätä aikaisemmasta ajankohdasta. Korkein hallinto-oikeus katsoi, että A:n asiassa, joka oli lopulta käsitelty hallintoriitana, oikeudenkäynnin keston alkamisajankohtana oli pidettävä oikaisuvaatimuksen esittämistä Rikosseuraamuslaitokselle. A:lle määrättiin kokonaiskeston viivästymisen hyvityksenä 3T000 euroa. Koska kysymys oli sivutoimisista palvelussuhteista, hyvityksen yhteismäärää ei korotettu.

Äänestys 4–1 pääasiasta

Hallintolainkäyttölaki 69
Valtion virkamieslaki 1 § 2 momentti, 2 §, 4 § 1 momentti, 9 § 1 ja 3 momentti, 13 §, ja 52 § 1 momentti (750/1994) ja 2 momentti (604/1997)
Valtion virkamiesasetus 5 § 1 momentti
L oikeudenkäynnin viivästymisen hyvittämisestä 3 §, 4 §, 5 § 2 momentti, 6 § ja 7 §

KHO:2019:123

Saamelaiskäräjävaalit – Merkitseminen vaaliluetteloön – Vanhemman saamelaisuus – Vanhempi merkitty edellisten vaalien vaaliluetteloön – YK:n ihmisoikeuskomitean esittämä näkökanta – Ryhmähyväksyntä ja saamelaisten itsemääräämisoikeus

Saamelaiskäräjien vaalilautakunta oli hylännyt valittajan pyynnön tulla merkityksi äänioikeutettuna saamelaiskäräjien vaaliluetteloön. Saamelaiskäräjien vaalilautakunta ja saamelaiskäräjien hallitus olivat hylänneet valittajan oikaisuvaatimukset. Oikaisuvaatimukset oli

hylätty viittaamalla YK:n ihmisoikeuskomitean sille tehtyjen ilmoitusten johdosta 1.2.2019 antamiin näkökantoihin sekä vetoamalla saamelaisten itsemääräämisoikeuteen ja ryhmähyväksynnän merkitykseen saamelaiskäräjien vaaliluettelon laatimisessa.

Korkein hallinto-oikeus totesi, että saamelaiskäräjistä annetussa laissa ei ole säädetty, että saamelaiskäräjien hallituksen kanta ryhmähyväksynnän ilmauksena olisi yksinään ratkaiseva saamelaismäärittelyn täytymisen arvioinnissa eikä tällaista edellytetä myöskään alkuperäiskansoja koskevissa kansainvälisissä sopimuksissa ja muissa asiakirjoissa. Korkein hallinto-oikeus katsoi, että vaaliluetteloön merkitsemistä tai merkitsemättä jättämistä koskevan päätöksen on perustuttava saamelaiskäräjistä annetun lain 3 §:stä ilmeneviin objektiivisiin kriteereihin. Pelkästään ryhmähyväksyntään vetoamalla ei siten voida perustella vaaliluetteloön merkitsemättä jättämistä sellaisessa tilanteessa, jossa vaaliluetteloön hakeutuva henkilö täyttää saamelaiskäräjistä annetun lain 3 §:n itseidentifikaatioedellytyksen ja jonkin saman pykälän 1–3 kohdissa asetetuista objektiivisista kriteereistä.

Saamelaiskäräjistä annetun lain 3 §:n 3 kohdan mukaan saamelaisena pidetään henkilöä, jonka vanhempi on merkitty äänioikeutetuksi saamelaiskäräjien vaaleissa. Se, että henkilön vaaliluetteloön merkitsemisen lainmukaisuus on ratkaistu korkeimman hallinto-oikeuden päätöksellä, perustuu saamelaiskäräjistä annetussa laissa säädettyyn muutoksenhakumenettelyyn. Tämän vuoksi mainitun pykälän 3 kohdan edellytys täyttyy myös sellaisissa tilanteissa, joissa korkein hallinto-oikeus on määrännyt henkilön vanhemman merkittäväksi vaaliluetteloön eikä ole myöhemmin purkanut päätöstään.

Valittaja, joka oli ilmoittanut pitävänsä itseään saamelaisena ja jonka vanhempi oli merkitty äänioikeutetuksi saamelaiskäräjien vaaleissa, oli saamelaiskäräjistä annetun lain 3 §:ssä tarkoitettu saamelainen. Korkein hallinto-oikeus kumosi saamelaiskäräjien hallituksen päätöksen ja määräsi, että valittaja oli merkittävä saamelaiskäräjien vaalien vaaliluetteloön äänioikeutettuna.

Asiassa oli kysymys myös päätöksen perustelemisvelvollisuudesta.

Hallintolaki 45 § 1 momentti
Laki saamelaiskäräjistä 3 §, 21 §, 23 § 1 momentti ja 23a § 1 momentti

Kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskeva yleissopimus (KPSopimus) 1 artikla, 25 artikla ja 27 artikla

Ks. myös KHO:2015:146

KHO:2019:127

Hallintovalitus – Vireilletulo – Lastensuojelu – Huostaanotto – Sijaishuoltopaikan ohjaajan sähköpostiviesti – Oikeusturvaa koskeva perusoikeus

Lapsi oli ilmoittanut haluavansa valittaa huostaanottoaan ja sijaishuoltoon sijoittamistaan koskevasta johtavan sosiaalityöntekijän päätöksestä ja laatinut valituskirjelmän. Valitusajan viimeisenä päivänä sijaishuoltopaikan ohjaaja oli lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän ohjeistamana ilmoittanut sähköpostitse hallinto-oikeudelle lapsen laatimasta valituksesta ja valituksen postittamisesta. Hallinto-oikeus oli jättänyt valituksen tutkimatta, koska valituskirjelmä oli saapunut hallinto-oikeuteen valitusajan päättymisen jälkeen.

Korkein hallinto-oikeus totesi, että oikeus saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva viranomaisen päätös tuomioistuimen käsiteltäväksi on yksi keskeisistä perustuslain 21 §:ssä mainituista oikeusturvaa takeista. Kun muutoksenhakijana oli huostaanotettu ja sijaishuoltoon sijoitettu lapsi, muutoksenhakua koskevan oikeuden toteutumiseen oli kiinnitettävä erityistä huomiota. Tätä näkökohtaa ilmensi myös lastensuojelulain 24 §:n 1 momentti, jonka mukaan lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän on muun ohella avustettava lastensuojelun asiakkaana olevaa lasta puhevallan käytössä.

Korkein hallinto-oikeus katsoi, että koska hallinto-oikeudelle ennen valitusajan päättymistä lähetyksestä sähköpostiviestistä ilmeni selvästi lapsen tahto valittaa huostaanottoaan ja sijaishuoltoon sijoittamistaan koskevasta päätöksestä, sähköpostiviestiä oli pidettävä asiakirjana, jolla lapsen valitus oli tullut

hallinto-oikeudessa vireille. Hallinto-oikeuden ei siten olisi tullut jättää lapsen valitusta tutkimatta.

Hallinto-oikeuden päätös kumottiin ja asia palautettiin hallinto-oikeudelle valituksen tutkimiseksi.

Suomen perustuslaki 21 §
Lastensuojelulaki 24 § 1 momentti
Hallintolainkäyttölaki 22 §, 26 §
1 momentti ja 28 § 1 momentti

Ympäristöasiat

KHO:2019:108

Lunastuslupa – Voimansiirtolinja – Muutettu johtoreitti – Kunnan lausunto – Selvityksen puutteellisuus

Kunnan lausunto voimansiirtolinjan rakentamista koskevassa lunastuslupa-asiassa oli annettu siinä vaiheessa, kun johtoreitin oli suunniteltu kulkevan erään teollisuuskiinteistön länsi- ja pohjoispuolitse. Lunastuslupaa oli kuitenkin sittemmin haettu sellaiselle johtoreitille, joka kiersi tuon teollisuuskiinteistön sen etelä- ja itäpuolitse. Tätä reittimuutosta ei voitu pitää lunastusluvan myöntämisedellytysten kannalta merkityksettömänä erityisesti sen vuoksi, että voimansiirtolinja olisi tältä osin kulkenut asemakaavoitetun alueen kautta sekä poiketen yleiskaavassa osoitetusta johtoreitistä.

Kunnalle ei ollut varattu tilaisuutta lausunnon antamiseen asiasta siltä osin kuin lunastuslupa koski teollisuuskiinteistön etelä- ja itäpuolitse kulkevaa voimansiirtolinjan osuutta. Sen vuoksi, että voimassa olevat asemakaava ja yleiskaava eivät puoltaneet tehtyä reittimuutosta eikä muutosta voitu muutoinkaan pitää merkityksettömänä, asiassa olisi ollut tarpeen selvittää kaavoituksesta vastaavan kunnan kanta reittimuutokseen voimassaolevien kaavojen kannalta. Koska kunnalle ei ollut tältä osin varattu tilaisuutta lausua asiasta lunastuslain 8 §:ssä edellytetyksi, luvan myöntäminen perustui sanotuilta osin puutteelliseen selvitykseen. Lunastusluvan myöntämistä koskeva valtioneuvoston päätös oli kumottava siltä osin kuin se koski voimansiirtolinjan edellä mainittua osuutta. Asia oli tältä osin palautettava valtioneuvostolle uudelleen käsiteltäväksi.

Suomen perustuslaki 15 §
Laki kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta (lunastuslaki) 3 §, 4 § 1 ja 2 momentti, 5 § 1 momentti, 7 § 1 ja 2 momentti, 8 § sekä 9 § 1 momentti

KHO:2019:113

Maankäyttö ja rakentaminen – Poikkeaminen – Yhdistyksen valitusoikeus – Oikeus valitusperusteiden esittämiseen

Ympäristölautakunta oli myöntänyt A:lle poikkeamisen rantayleiskaavasta loma-asunnon käyttötarkoituksen muuttamiseksi vakituiseksi asuinrakennukseksi. Hallinto-oikeus oli paikallisen luonnonsuojeluyhdistyksen valituksesta kumonnut ympäristölautakunnan päätöksen ja hylännyt A:n hakemuksen. Yhdistyksen valitusoikeus puheena olevassa poikkeamispäätöksessä oli perustunut maankäyttö- ja rakennuslain 193 §:n 1 momentin 6 kohdan erityissäännökseen. A:n korkeimmalle hallinto-oikeudelle tekemässä valituksessa ei ollut sinänsä kyseenalaistettu yhdistyksen oikeutta hakea muutosta poikkeamispäätökseen. Asiassa oli A:n valituksesta kuitenkin otettava kantaa siihen, olisiko yhdistyksen valitus hallinto-oikeudessa tullut jättää tutkimatta siltä osin kuin valituksessa esitettyä vaatimusta poikkeamispäätöksen kumoamisesta oli perusteltu sellaisilla seikoilla, joiden ei ollut katsottava liittyvän luonnon- tai ympäristönsuojeluun.

Korkein hallinto-oikeus totesi, että hallintolainkäyttölaissa ei ollut miltään osin etukäteen rajoitettu niitä perusteita, joita hallintovalitusasioissa voitiin vaatimusten tueksi valitusajan kuluessa esittää. Valitusajan jälkeenkin voitiin esittää uusia perusteita edellyttäen, että asia ei niiden johdosta muuttunut toiseksi.

Yhdistyksen valitusoikeus perustui maankäyttö- ja rakennuslain erityissäännökseen, joka koski ainoastaan valitusoikeutta. Myöskään tästä säännöksestä ei voitu johtaa rajoituksia niihin perusteisiin, joita vaatimusten tueksi voitiin esittää. Maankäyttö- ja rakennusasioissa muut kuin menettelyä koskevat kysymykset eivät toisaalta olleet myöskään selkeästi erotettavissa luonnon- tai ympäristön-

suojelun edistämiseen liittyvistä tavoitteista.

A:n valitus, jossa oli vaadittu, että yhdistyksen valitus olisi tullut jättää hallinto-oikeudessa osaksi tutkimatta, hylättiin.

Maankäyttö- ja rakennuslaki 1 §, 35 § 1 ja 2 momentti, 43 § 2 momentti, 171 §, 190 § 6 momentti (682/2014) ja 193 § 1 momentti 6 kohta
Hallintolainkäyttölaki 7 § 2 momentti ja 27 § 2 momentti

KHO:2019:125

Maankäyttö ja rakentaminen – Rakennuslupa – Rakennusluvan myöntämisedellytykset – Tuulivoimala – Toteutettavan tuulivoimalan ominaisuuksia koskevat tiedot – Hankkeen vaikutuksia koskevan selvityksen riittävyys – Yleiskaavamääräys

Kunnan ympäristölautakunta oli myöntänyt rakennusluvan tuulivoimalalle, jonka suurin sallittu kokonaiskorkeus oli 210 metriä ja enimmäisteho 3 MW. Toteutettavan tuulivoimalan tyyppiä ei ollut rakennuslupahakemuksessa yksilöity ja pääpiirustuksissa oli esitetty ainoastaan voimalan alustavat päämitat sekä todettu, että yksityiskohtaiset rakenne- ja mittapiirrokset määräytyvät valituksi tulevan voimalatyyppin ja laiteoimittajan vaatimusten mukaisesti. Rakennuspaikka sijoittui maankäyttö- ja rakennuslain 77 a §:ssä tarkoitettun tuulivoimaosayleiskaavan alueelle ja osayleiskaavassa oli muun ohella määrätty, että rakennusluvan yhteydessä tulee esittää melu- ja varjostusmallinnukset toteutettavalle voimalatyyppille laadittuna.

Maankäyttö- ja rakennuslaki tai sen nojalla annetut säädökset eivät edellyttäneet, että tuulivoimalaa koskevasta rakennusluvasta päätettäessä olisi esitettävä hankkeen tekniset yksilöintitiedot, kuten jonkin tuulivoimalavalmistajan tietty voimalamalli. Rakennuslupamenettelyssä oli kuitenkin varmistettava, että rakentaminen täyttää rakennusluvan myöntämisen perusteena olevassa osayleiskaavassa annetut määräykset sekä muut maankäyttö- ja rakennuslaissa ja sen nojalla annetuissa säädöksissä asetetut rakennusluvan myöntämisen edellytykset. Rakennusluvasta päätettäessä oli myös olta-

va käytettävissä maankäyttö- ja rakennusasetuksen 64 §:ssä tarkoitettu selvitys hankkeen vaikutuksista maisemaan ja naapureihin.

Toteutettavaa voimalatyyppejä ei tässä tapauksessa ollut yksilöity rakennuslupahakemuksessa, eikä toteutettavaa voimalatyyppejä koskevaa meluselvitystä ja välkemallinnusta ollut esitetty rakennuslupaa haettaessa, vaan mainitut selvitykset oli lupapäätökseen liitettyllä lupaehdolla edellytetty toimitettavaksi vasta rakennusluvan myöntämisen jälkeen ennen töiden aloittamista. Rakennusluvasta päätettäessä ei siten ollut ollut käytettävissä osayleiskaavassa edellytetyjä selvityksiä toteutettavan tuulivoimalan melu- ja välkevaikutuksista.

Kun lisäksi otettiin huomioon, ettei rakennuslupahakemuksessa ollut yksilöity rakennettavan tuulivoimalan tyyppiä muutoin kuin suurimman sallitun kokonaiskorkeuden ja enimmäistehon osalta ja että tuulivoimalan päämitoista oli esitetty pääpiirustuksissa ainoastaan alustavat tiedot, lupahakemuksessa esitettyjen toteutettavaa tuulivoimalaa koskevien yksilöintitietojen perusteella ei ollut rakennusluvasta päätettäessä muutoinkaan ollut luotettavasti arvioitavissa, oliko suunniteltu rakentaminen osayleiskaavan määräysten mukaista, ja täyttikö rakennushanke muut maankäyttö- ja rakennuslaisa säädetty rakennusluvan myöntämisen edellytykset.

Hallinto-oikeuden ja ympäristölautakunnan päätökset oli tämän vuoksi kumottava ja rakennuslupahakemus oli hylättävä.

Maankäyttö- ja rakennuslaki 77 a §, 131 § 1 momentti, 136 § 1 momentti, 141 §

Maankäyttö- ja rakennusasetus 64 §

Vrt. KHO 2019:126

KHO:2019:126

Maankäyttö ja rakentaminen – Rakennuslupa – Rakennusluvan myöntämisedellytykset – Tuulivoimala – Toteutettavan tuulivoimalan ominaisuuksia koskevat tiedot – Hankkeen vaikutuksia koskevan selvityksen riittävyys – Yleiskaavamääräys

Kunnan rakennusvalvonnan jaosto oli myöntänyt rakennusluvut tuulivoimaloille, joiden suurin kokonaiskorkeus oli 205 metriä ja

enimmäisteho 3,3 MW. Tuulivoimaloiden rakennuspaikat sijoittuivat maankäyttö- ja rakennuslain 77 a §:ssä tarkoitettujen tuulivoimaosayleiskaavan alueelle.

Osayleiskaavassa oli määrätty, että tuulivoimaloiden lähtömelutaso ei saa ylittää 106 dB(A) ja että tuulivoimaloista ei saa aiheutua voimassa olevat ohje- tai suunniteluohjearvot ylittävää melua eikä myöskään voimassa olevat suositus- tai ohjearvot ylittävää väkettä tai varjostusta.

Toteutettavaa voimalatyyppejä ei ollut yksilöity rakennuslupahakemuksessa. Voimaloita koskevissa pääpiirustuksissa oli kuitenkin esitetty tuulivoimaloiden napakorkeus, roottorin halkaisija ja suurin kokonaiskorkeus. Lupapäätöksiin liitetyissä ehdoissa oli lisäksi määrätty, että voimaloiden lähdemelu saa olla enintään 106 dB(A) sekä määrätty muun ohella, että voimaloiden melupäästöjen on oltava osayleiskaavassa mainituissa rajoissa. Rakennuslupapäätöksissä määritellyt tuulivoimalan yksikköteho, kokonaiskorkeus, napakorkeus ja roottorin halkaisija vastasivat voimalatyyppejä, jonka lähtömelujen perusteella osayleiskaavavaiheen melu- ja välkemallinnukset oli laadittu. Mallinnuksessa käytetyn voimalatyyppin äänitehotaso oli ollut 105,9 dB(A).

Maankäyttö- ja rakennuslaki tai sen nojalla annetut säädökset eivät edellyttäneet, että tuulivoimalaa koskevasta rakennusluvasta päätettäessä olisi esitettävä hankkeen tekniset yksilöintitiedot, kuten jonkin voimalavalmistajan tietty voimalamalli. Kun otettiin huomioon rakennuslupahakemuksissa ja pääpiirustuksissa esitetyt tiedot, lupapäätöstä tehtäessä käytettävissä ollut selvitys tuulivoimaloiden rakentamisen vaikutuksista sekä lupapäätöksiin liitetyt lupaehdot, rakennuslupamenettelyssä oli maankäyttö- ja rakennuslain edellyttämällä tavalla varmistettu, että rakentaminen täytti osayleiskaavassa annetut määräykset sekä muut maankäyttö- ja rakennuslaisa säädetty rakennusluvan myöntämisen edellytykset.

Maankäyttö- ja rakennuslaki 77 a §, 131 § 1 momentti, 136 § 1 momentti, 141 §

Maankäyttö- ja rakennusasetus 64 §

Vrt. KHO 2019:125

Verotusasiat

KHO:2019:105

Arvonlisävero – Arvioverotuksen edellytykset – Verotarkastus – Kirjanpidosta puuttuva myynti – Arviolaskelma – Näytön arviointi – Ravintolatoiminta

Asiassa oli korkeimmassa hallinto-oikeudessa ratkaistavana, oliko ravintolatoimintaa harjoittaneen A Oy:n alkoholijuomien myynnistä suoritettavan arvonlisäveron määrä tilikaudelta 1.7.2013–30.6.2014 ja ajanjaksolta 1.7.–31.12.2014 tullut määrätä arviomalla.

Arvioverotus tulee lain mukaan kysymykseen paitsi silloin, kun veron ilmoittaminen on kokonaan laiminlyöty, myös tilanteessa, jossa veroa on ilmoitettu ilmeisesti liian vähän. Korkein hallinto-oikeus totesi, että laissa tarkoitettua ilmeisyyden vaatimuksen johdosta on oltava selvää, että ilmoitettu suoritettavan veron määrä on liian vähäinen. Jotta arvioverotuksen edellytykset tällä perusteella täyttyvät, verovelvollisen kirjanpitoa ja siihen perustuvaa ilmoitusta veron määrästä on pidettävä niin epäluotettavana, ettei ilmoitus oikaistunakaan kelpaa veron määrän laskemisen perusteeksi.

A Oy oli asiassa uskottavasti selvittänyt syyn verotarkastuksessa havaittuun kirjanpidon osoittamaan kassatilin negatiivisuuteen ja oikaissut virheen. Verotarkastuksen yhteydessä laaditun arviolaskelman mukainen myyntikate oli vain vähän korkeampi kuin kirjanpidon mukaan toteutunut. Korkein hallinto-oikeus arvioi, että laskelman itsenäinen näyttöarvo osoituksena arvioverotuksen edellytysten täyttymisestä jäi tämän vuoksi heikoksi. Kassakirjanpidossa havaituista puutteista huolimatta katsottiin, etteivät arvioverotuksen edellytykset täytyneet.

Arvonlisäverolaki 176 § 1 momentti (529/2010) ja 3 momentti (605/2009), 177 § 1 momentti (529/2010) ja 3 momentti (605/2009) sekä 209 § (325/2003) 1 momentti

KHO:2019:106

Arvonlisävero – Kiinteistöinvestointia koskevan vähennyksen tarkistaminen – Maksuunpanon

muodolliset edellytykset – Määraaika

Keskinäinen kiinteistöyhtiö A Oy oli huhtikuussa 2011 käyttönote-tusta yhtiön hallinnassa olevasta pysäköintihallista luovuttanut vastiketta vastaan pysäköintipaikoja eri tahoille. A Oy oli käsitellyt pysäköintipaikkojen luovutuksen arvonlisäverollisena liiketoimintaan ja ilmoittanut maaliskuulta 2011 antamassaan arvonlisäveroilmoituksessa pysäköintihallin rakentamiskustannuksiin sisällyneen arvonlisäveron vähennettävänä verona. Verohallinto oli A Oy:ssä vuonna 2015 suoritetun verotarkastuksen johdosta 29.10.2015 tekemillään päätöksillä katsonut, että kaikissa pysäköintipaikkojen luovutuksissa ei ollut kysymys arvonlisäverolain 29 §:n 1 momentin 5 kohdassa (1501/1993) tarkoitetusta pysäköintipaikkojen luovutuksesta pysäköintitoiminnassa. Verohallinto oli toimittanut tilikausille 2012–2014 kohdistuvat maksuunpanot soveltaen arvonlisäverolain 11 luvussa säädettyä kiinteistöinvestointien tarkistusmenettelyä ja maksuunpannut kul-lekin vuodelle yhden kymmenesosan Verohallinnon mukaan vähennykseen oikeuttamattomassa käytössä olleisiin pysäköintipaikoihin kohdistuviin rakennuskustannuksiin sisältyvästä verosta.

Korkein hallinto-oikeus katsoi unionin tuomioistuimen asiassa C-532/16, SEB bankas, antamaan tuomioon viitaten, että siltä osin kuin pysäköintipaikkojen käyttö-tarkoitus ei ollut muuttunut pysäköintihallin käyttöönoton jälkeen, kiinteistöinvestointeja koskevien vähennysten tarkistusmenettely ei ollut sovellettavissa, vaan mak-suunpano olisi tullut kohdistaa sil-le tilikaudelle, jona yhtiö oli vähentänyt rakentamiskustannusten arvonlisäveron. Kun tilikaudelle 2011 kohdistuva maksuunpano olisi arvonlisäverolain 179 §:n (605/2009) mukaan tullut toimit-taa kolmen vuoden kuluessa tili-kauden päättymisestä eli viimeis-tään vuoden 2014 aikana, mak-suunpanot kumottiin laissa sääde-tyin määräajan jälkeen tehtyinä.

Arvonlisäveron maksuunpanot tilikausilta 1.1.–31.12.2012, 1.1.–31.12.2013 ja 1.1.–31.12.2014. Arvonlisäverolaki 120 § 1 momentti 1 kohta ja 2 momentti, 121 a §

1 momentti ja 2 momentti, 121 c § 1 momentti, 176 § (605/2009) 1 mo-mentti ja 179 § (605/2009) 1 mo-mentti

Neuvoston direktiivi yhteisestä arvonlisäverojärjestelmästä 2006/112/EY 184 artikla, 185 artikla 1 kohta ja 187 artikla

Unionin tuomioistuimen tuomio asiassa C-532/16, SEB bankas

KHO:2019:111

Elinkeinotulon verotus – Rajat ylittävä sulautuminen – Tulon veronalaisuus – Jatkuvuusperiaate – Lainan järjestely- ja takauspalkkiot – Sulautumista edeltävinä verovuosina myönne-tyt lainat ja takaukset

Suomalaiselle A Oy:lle siirtyi rajat ylittävän sulautumisen seuraukse-na toisessa EU:n jäsenvaltiossa pankkitoimintaa harjoittaneen yhtiön B perimiä lainan järjestely- ja takauspalkkioita. Palkkioita ei ollut vielä sulautumishetkellä tuloutettu kokonaisuudessaan B:n verotuksessa asianomaisessa valtiossa, koska tuon valtion verolain-säädännön mukaan palkkiot tuloutettiin verotuksessa tasaisesti laina-ajan kuluessa. Sen sijaan Suomen verolainsäädännön mu-kaan asiassa kysymyksessä olleet järjestely- ja takauspalkkiot olivat kokonaisuudessaan sen verovuoden tuottoa, jonka aikana palkkion perusteena oleva laina- tai takaus-sopimus oli tehty.

Asiassa oli kysymys siitä, oliko järjestely- ja takauspalkkiot kat-sottava sulautumisvuonna A Oy:n Suomessa verotettavaksi tul-loksi siltä osin kuin niitä ei ollut sulautumisajankohtaan mennessä vielä tuloutettu mainitussa toises-sa jäsenvaltiossa. Korkein hallin-to-oikeus katsoi, että jatkuvuus-periaate, jota elinkeinotulon ve-rottamisesta annetun lain 52b § il-mensi, sinänsä tuki lopputulosta, jossa kysymyksessä olevien erien tulouttamista olisi jatkettu A Oy:n verotuksessa Suomessa samalla tavoin kuin ne olisi tuloutettu B:n verotuksessa toisessa jäsenvalti-ossa. Nimenomaisen säännöksen puuttuessa ja verotuksessa nou-datettava lainalaisuuden periaate huomioon ottaen palkkioita ei kuitenkaan voitu pitää A Oy:n Suomessa veronalaisina tuloina. Ennakkoratkaisu. Verovuodet 2018 ja 2019.

Laki elinkeinotulon verottamisesta 19 § 1 momentti, 52 § 2 momentti ja 52b § 1 momentti ja 2 momentti

KHO:2019:121

Varainsiirtovero – Veron peruste – Suoritusvelvoitteen käsite – Osakaslainan luovutus – Lain sanamuoto

C Oy ja D Oy omistivat B Oy:n osakkeet ja olivat antaneet B Oy:lle lainaa. A Oy osti mainitut B Oy:n osakkeet ja osakaslainasaatavat C Oy:ltä ja D Oy:ltä samoilla kaup-pakirjoilla.

Korkein hallinto-oikeus totesi, että osakaslainasaatavat eivät ol-leet sellaisia arvopapereita, jotka ovat varainsiirtoveron kohteena. Tilannetta, jossa A Oy oli kohde-yhtiön osakkeiden oston yhteydes-sä ostanut osakkeiden myyjiltä myös näiden kohdeyhtiöltä olevat saatavat, ei voitu pitää suoritusvelvoitteen vastattavaksi ottamisena. Varainsiirtoverolain 20 §:n 1 mo-mentin sanamuodon mukaiset so-veltamisedellytykset eivät siten täytyneet, eikä varainsiirtoveroa ollut suoritettava siltä osin kuin kauppahinnan oli katsottava koh-distuneen osakaslainasaataviin. Äänestys 4–1.

Varainsiirtoverolaki 15 § 1 mo-mentti ja 20 § 1 momentti

KHO:2019:122

Varainsiirtovero – Veron peruste – Suoritusvelvoitteen käsite – Suoritusvelvoitteen hyväksi tuleminen – Urakkasaatava – Asunto-osakeyhtiön osakkeiden luovuttaminen

Asunto Oy B:n ja sen osakekannan omistajan D Oy:n välillä oli solmit-tu urakkasopimus, jossa D Oy oli urakoitsijana sitoutunut suoritta-maan kohdeyhtiön uudisraken-nuksen rakennustyöt. Osakkeiden kauppakirjassa ostaja A Ky oli yht-äältä sitoutunut yhdessä kaupan kohdeyhtiön Asunto Oy B:n kans-sa maksamaan urakkaerät ja toi-saalta vastaamaan siitä, että koh-deyhtiö kykenee maksamaan urakkasaatavat Pankki C:lle, joka rahoitti urakkasaatavat D Oy:lle. Asunto Oy B:n osakkeiden omis-tusoikeus siirtyi A Ky:lle osake-kauppakirjan allekirjoituksen tilan-teessa, jossa myyjä-urakoitsija

D Oy ei ollut aloittanut uudiskohteen rakentamista.

Koska urakkahintavelan syntyminen edellytti D Oy:n myöhempiä vastasuoritusta, Asunto Oy B:llä ei ollut vielä omistusoikeuden siirtymishetkellä urakan johdosta sellaista velkaa, joka olisi voitu kohdistaa Asunto Oy B:n osakkeisiin. Urakkahinnan maksamista koskevaa myöhempiä suoritusvelvoitetta tai urakkahinnan johdosta syntyvää velkaosuutta ei ollut luettava osakekaupan yhteydessä vastikkeeseen varainsiirtoverolain 20 §:n 1 tai 5 momentin nojalla.

Varainsiirtoverolaki 15 § 1 momentti ja 20 § 1 momentti, 3 momentti 1 kohta ja 5 momentti

KHO:2019:124

Henkilökohtaisen tulon verotus – Luonnolliset vähennykset – Hankintameno – Käyttö-omaisuus – Arvosoitin – Sello – Sellon jousi – Professori

A oli toiminut korkeakoulu B:n musiikin professorina ja esiintyvänä sellotaiteilijana. A oli vuonna 2013 myynyt vuonna 1989 hankkimansa C-merkkisen sellon 360000 eurolla ja hankkinut yhteensä 227000 euroa maksaneet D-merkkisen sellon ja jousen. A oli käyttänyt vuonna 2013 hankkimiaan selloa ja jousia työssään. A oli verovuodelta 2013 antamassaan veroilmoituksessa ilmoittanut verotettavien ansiotulojensa vähennyksenä sellon ja eri vuosina hankkimiansa jousien hankintamenoista tehtyinä poistoina yhteensä 60638,22 euroa.

A:n verotusta toimitettaessa poistot oli hyväksytty A:n verotettavien ansiotulojen vähennyksiksi. Veronsaajien oikeudenvälontayksikkö oli vaatinut, että sellon ja jousien hankintamenoista tehdyt poistot oli luettava A:n verotettaviin tuloihin, koska selloa ja jousia tuli pitää arvosoitimina, jotka taide- ja näyttelyesineiden tavoin olivat kulumattoman käyttöomaisuuden kaltaista omaisuutta ja joiden hankintamenoja ei siten voitu vähentää vuotuisina poistoina.

Korkein hallinto-oikeus totesi, että sello ja jouset olivat olleet niiden varsinaisen käyttötarkoituksen mukaisessa käytössä. Asiassa ei ollut väitetty, että A olisi keräilysoittimia tai että hän olisi aktiivisesti ostanut ja myynyt soittimia. A:n vuonna 2013 hankkimaa selloa

ja eri vuosina hankkimia jousia ei siten voitu rinnastaa taide- tai näyttelyesineisiin eikä vaihtomaisuuteen, vaan sello ja jouset oli katsottava koneiden ja kaluston kaltaisiksi hyödykkeiksi, joiden hankintamenoista voitiin tehdä tuloverotuksessa vähennyskelpoisia poistoja. Verovuosi 2013.

Tuloverolaki 29 § 1 momentti, 31 § 1 momentti 4 kohta, 114 § 1 momentti (474/1998)
Elinkeinotulon verottamisesta annettu laki 12 § (360/1968), 30 § 1 momentti ja 42 § 2 momentti

KKO:N VALITUSLUVAT

VL:2019-68

Rangaistuksen määrääminen – Rangaistuslajin valinta – Ehdollisen vankeuden määrääminen täytäntöön pantavaksi – Pahoinpitely

Diaarinumero: R2019/407

Alemman tuomioistuimen ratkaisu: ItäSuomen hovioikeus 3.5.2019 R18/1099

Vastaajan syyksi oli luettu törkeä liikenneturvallisuuden vaarantaminen ja pahoinpitely sillä perusteella, että hänen ohjaamansa henkilöauton toisen puolen etu- ja takarengas olivat käyneet jalankulkuun varatulla alueella, jossa oli oleskellut useita ihmisiä ja joista yhteen hän oli törmännyt. Henkilöauton ajoneuvus oli ollut pieni ja uhrin vammat olivat jääneet melko vähäisiksi. Vastaajan aiempi ehdollinen vankeusrangaistus oli määrätty täytäntöön pantavaksi. Vastaaja oli tuomittu täytäntöönpannusta rangaistuksesta sekä edellä kuvatuista ja kahdesta vähäisemmästä rikoksesta yhteiseen 1 vuoden 6 kuukauden vankeusrangaistukseen.

Kysymys rangaistuksen määräämisestä.

VL:2019-69

Oikeudenkäyntimenettely – Jatkokesittelylupa – Kotirauhan rikkominen

Diaarinumero: R2019/391

Alemman tuomioistuimen ratkaisu: Helsingin hovioikeus 14.3.2019 R19/53

Kysymys jatkokesittelyluvan edellytyksistä kotirauhan rikkomista koskevassa asiassa.

VL:2019-70

Ajokielto – Tuomioistuimen toimivalta – Asiallinen toimivalta

Diaarinumero: R2019/513

Alemman tuomioistuimen ratkaisu: Pohjois-Karjalan kärjäoikeus 3.6.2019 R19/430

Kysymys siitä, oliko kärjäoikeudella ajokorttilain muutosten voimaantulon 1.6.2019 jälkeen toimivalta tutkia vaatimus ajokiellosta asiassa, joka oli tullut vireille ennen lain muuttumista.

VL:2019-71

Oikeudenkäyntimenettely – Jatkokesittelylupa

Diaarinumero: R2019/330

Alemman tuomioistuimen ratkaisu: Turun hovioikeus 22.2.2019 R19/126

Kysymys jatkokesittelyluvan myöntämisen edellytyksistä törkeää petosta koskevassa asiassa.

VL:2019-72

Oikeudenkäyntimenettely – Asianosaisen kuuleminen – Pääkesittelyn täydentäminen

Diaarinumero: R2019/500

Alemman tuomioistuimen ratkaisu: Helsingin hovioikeus 26.4.2019 R18/1857

Kysymys hovioikeuden menettelystä, kun hovioikeuden tuomiossa oli otettu huomioon pääkesittelyn jälkeen toimitettua aineistoa.

VL:2019-73

Oikeudenkäyntimenettely – Tuomion perusteleminen – Jutun palauttaminen – Todistelu – Näytön arviointi

Diaarinumero: R2019/612

Alemman tuomioistuimen ratkaisu: Vaasan hovioikeus 4.6.2019 R18/1111

Hovioikeus palautti asian kärjäoikeuteen uudelleen käsiteltäväksi, koska kärjäoikeus ei ollut arvioinut näyttöä asianmukaisella taval-

la vapaudenriistoa ja pahoinpitelyä koskevassa asiassa.
Kysymys hovioikeuden menettelyn oikeellisuudesta.

VL:2019-74

Pakkokeino – Tutkinta-aresti

Diaarinumero: R2019/669

Alemman tuomioistuimen ratkaisu: Itä-Suomen hovioikeus 20.8.2019 R19/831

Kysymys siitä, voitiinko tuomittu vangittuna pitämisen sijasta määrätä tutkinta-arestiin.

VL:2019-75

Oikeudenkäyntimenettely – Oikeudenkäynnin kesto – Viivästyminen

Diaarinumero: R2019/482

Alemman tuomioistuimen ratkaisu: Turun hovioikeus 9.4.2019 R17/1935

Kysymys siitä, oliko oikeudenkäynti viivästynyt viivästyshyviökyseen oikeuttavalla tavalla ja oliko viivästyminen otettu riittävästi huomioon rangaistusta määrättäessä. Kysymys lisäksi oikeudenkäynnin alkamisajankohdasta ja siitä, miten asian merkitystä asianomistajalle on arvioitava.

VL:2019-76

Oikeudenkäyntikulut – Asianomistaja

Diaarinumero: R2019/483

Alemman tuomioistuimen ratkaisu: Vaasan hovioikeus 10.4.2019 R18/757

Käräjäoikeus tuomitsi A:n B:hen kohdistuneesta törkeästä petoksesta ja hylkäsi syytteen kavalluksesta. Käräjäoikeus hyväksyi B:n vahingonkorvausvaatimuksen törkeän petoksen osalta kokonaisuudessaan ja hylkäsi kavallusta koskevan korvausvaatimuksen. Hovioikeus luki A:n syyksi törkeän petoksen sijasta petoksen ja alensi B:lle suoritettavaa vahingonkorvausta. A velvoitettiin korvaamaan B:n oikeudenkäyntikulut molemmissa oikeusasteissa kokonaisuudessaan. Kysymys oikeudenkäyntikuluratkaisun oikeellisuudesta.

VL:2019-77

Oikeudenkäyntimenettely – Jatkokäsittelylupa – Ulosottoakaari – Ulosottovalitus

Diaarinumero: S2019/256

Alemman tuomioistuimen ratkaisu: Turun hovioikeus 1.3.2019 U19/288

Kysymys jatkokäsittelyluvan edellytyksistä ulosottovalitusta koskevassa asiassa.

VL:2019-78

Tappo – Surma – Rikoksen yritys – Hätävarjelu – Hätävarjelun liioittelu – Rangaistuksen määrääminen – Rangaistuksen mittaaminen

Diaarinumero: R2019/526

Alemman tuomioistuimen ratkaisu: Vaasan hovioikeus 14.6.2019 R18/798

X oli pahoinpidelty 9- ja 10-vuotiaita lapsiaan ja vaimoaan A:ta sekä esittänyt suullisia tappouhkauksia. Kysymys siitä, oliko A toiminut hätävarjelutilanteessa, kun hän oli edellä mainittujen tilanteiden jälkeen lyönyt kahdesti keittiöveitsellä X:ää selkään aiheuttaen tälle hengenvaaralliset vammat. Lisäksi kysymys siitä, oliko tapon yritys tehty rikoslain 21 luvun 3 §:n 1 momentissa tarkoitettuihin tavoin lieventävien asianhaarojen vallitessa, sekä rangaistuksen määräämisestä.

VL:2019-79

Työsopimus – Työpalkkasaatavan vanhentuminen

Diaarinumero: S2019/363

Alemman tuomioistuimen ratkaisu: Turun hovioikeus 24.4.2019 S18/362

Työntekijä nosti yli kahden vuoden kuluttua työsuhteensa päättymisestä palkkasaatavia koskevan kanteen. Kanne perustui siihen, että työsuhteeseen oli sovellettava eri työehtosopimusta kuin mitä siihen työnantajan käsityksen mukaan oli tullut soveltaa.

Kysymys siitä, sovelletaanko asiassa työsopimuslain 13 luvun 9 §:n 3 momentissa säädettyä kahden vuoden kanneaikaa vai momentin jälkimmäisen virkkeen nojalla saman pykälän 1 momentin

mukaista viiden vuoden vanhentumisaikaa.

VL:2019-80

Rangaistuksen määrääminen – Sakko

Diaarinumero: R2019/418

Alemman tuomioistuimen ratkaisu: Turun hovioikeus 22.5.2019 R18/802

Sakkorangaistusta määrättäessä harkittavana oli aikaisemmin tuomitun ehdottoman vankeusrangaistuksen ottaminen huomioon rikoslain 7 luvun 6 §:n nojalla. Kysymys sanotusta huomioon ottamisesta.

VL:2019-81

Rangaistuksen mittaaminen – Rangaistusasteikon alittaminen – Huumausainerikos – Törkeä huumausainerikos

Diaarinumero: R2019/432

Alemman tuomioistuimen ratkaisu: Helsingin hovioikeus 27.3.2019 R18/376

Kysymys rikoksesta säädetyn vähimmäisrangaistuksen alittamisesta.

VL:2019-82

Kalastus – Luvaton pyynti – Perustuslaki – Perusoikeudet – Perustuslain etusija – KP-sopimus – Euroopan ihmisoikeussopimus

Diaarinumero: R2019/424

Alemman tuomioistuimen ratkaisu: Lapin käräjäoikeus, Rovaniemen kanslia 6.3.2019 R18/500

A:ta syytettiin kalastusrikkomuksesta tämän kalastettua lohta seisovalla verkolla Utsjoessa sallitun kalastuskauden ulkopuolella vastoin kalastuslain nojalla säädettyä valtioneuvoston asetusta kalastuksesta Tenojoen vesistön sivuvesistössä (297/2017). Käräjäoikeus hylkäsi syytteen katsoen, että asetuksen soveltaminen johtaisi ristiriitaan A:lle saamelaisena perustuslain 17 §:n 3 momentissa turvattujen oikeuksien kanssa.

Kysymys käräjäoikeuden ratkaisun oikeellisuudesta.

VL:2019-83

Kalastus – Luvatonta pyynti – Perustuslaki – Perusoikeudet – Perustuslain etusija – KP-sopimus – Euroopan ihmisoikeussopimus

Diaarinumero: R2019/425

Alemman tuomioistuimen ratkaisu: Lapin käräjäoikeus, Rovaniemen kanslia 6.3.2019 R18/519

A, B, C ja D olivat kalastaneet vavalla ja vieheellä Vetsijoessa Metsähallituksen hallinnassa olevalla valtion vesialueella ilman Metsähallituksen lupaa. Käräjäoikeus hylkäsi syytteen luvattomasta pyynnistä katsoen, että vastaajat eivät olleet ylittäneet kalastusoikeuttaan luvatonta pyyntiä koskevan rikoslain 28 luvun 10 §:n tarkoittamalla tavalla ottaen huomioon perustuslain 17 §:n 3 momentin mukaisen saamelaiden oikeuden alkuperäiskansana ylläpitää ja kehittää omaa kulttuuriaan.

Kysymys käräjäoikeuden ratkaisun oikeellisuudesta.

VL:2019-84

Työsopimus – Yhteistoiminta yrityksissä – Hyvitys

Diaarinumero: S2019/203

Alemman tuomioistuimen ratkaisu: Helsingin hovioikeus 7.2.2019 S18/563

Hovioikeus katsoi näytetyksi, että työnantaja oli yksipuolisella ilmoituksella muuttanut työntekijöiden työsuhteiden olennaista ehtoa käymättä heidän kanssaan yhteistoiminnasta yrityksissä annetun lain

8 luvun tarkoittamia neuvotteluja. Työntekijöillä ei kuitenkaan ollut oikeutta lain mukaiseen hyvitykseen, koska työntekijöitä ei ollut mainitun lain 62 §:n 1 momentin tarkoittamalla tavalla irtisanottu.

Kysymys työntekijöiden oikeudesta hyvitykseen.

VL:2019-85

Veropetos – Törkeä veropetos

Diaarinumero: R2019/708

Alemman tuomioistuimen ratkaisu: Helsingin hovioikeus 12.7.2019 R18/899

Kysymys törkeää veropetosta koskevassa asiassa siitä, onko X Oy:n laiminlyönnin johdosta määräämättä jääneet työeläkevakuutusmaksut vähennettävä yhtiön tulon määrästä laskettaessa sen välttämän tuloveron määrää.

VL:2019-86

Työsopimus – Yhteistoiminta yrityksissä – Irtisanominen – Hyvitys

Diaarinumero: S2018/611

Alemman tuomioistuimen ratkaisu: Helsingin hovioikeus 14.8.2018 S17/372

Työnantaja oli pitänyt samanaikaisesti kahdet eri yhteistoimintaneuvottelut työvoiman vähentämiseksi yhdistämättä neuvotteluita. Osa irtisanotuksi tulleista työntekijöistä katsoi, että työnantaja oli rikkonut yhteistoimintavelvoitettaan ja vaati hyvitystä.

Kysymys työntekijöiden oikeudesta yhteistoiminnassa yrityksissä annetun lain 62 §:n tarkoittamaan hyvitykseen.

VL:2019-87

Ampuma-ase – Ampuma-aserikos – Todistelu – Esitutkintakertomuksen huomioon ottaminen oikeudenkäynnissä

Diaarinumero: R2019/291

Alemman tuomioistuimen ratkaisu: Helsingin hovioikeus 12.2.2019 R18/2301

Kysymys ampuma-aserikosta koskevassa asiassa vastaajan esitutkinnassa antaman ja käräjäoikeudessa peruuttaman tunnustuslausuman merkityksestä näyttönä.

VL:2019-89

Rangaistuslajin valinta – Rangaistukseen tuomitsematta jättäminen – Virkarikos – Tuottamuksellinen virkavelvollisuuden rikkominen – Vapaudenriisto – Tuottamuksellinen vapaudenriisto

Diaarinumero: R2019/465

Alemman tuomioistuimen ratkaisu: Turun hovioikeus 2.4.2019 R18/483

Kysymys rangaistukseen tuomitsematta jättämisen edellytyksistä tuottamuksellista vapaudenriistoa ja tuottamuksellista virkavelvollisuuden rikkomista koskevassa asiassa.